

AZ
ALSÓBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE

1930. ÉVI OKTÓBER HÓ 2-ÁN, MISKOLCON
TARTOTT ŐSZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE:
NÁDHÁZY BERTALAN
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

AZ
ALSÓBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE

1930. ÉVI OKTÓBER HÓ 2-ÁN, MISKOLCON
TARTOTT ŐSZI RENDES KOZGYÚLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE:
NÁDHÁZY BERTALAN
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

1930

IFJ. LUDVIG ÉS JANOVITS KÖNYVNYOMDÁJA MISKOLC

15

1800. évi. augusztus 15. napján

az alulírottak által

megkötött

szöveg

1800

2. Elnöklő esperes, a tagok számbavétele s a távolmaradottak igazolása után, szívből köszöntvén a megjelenteket, a megalakulást megállapítván, megnyitja az egyházmegyei közgyűlést.

3. Napirend előtt először esperes szólal fel. Öröm és bánat, áldás és csapás váltakoznak egyházmegyei életünk útján. Mióta nem voltunk együtt, mindkettőből részünk jutott. A nyár folyamán engedte megérni Istenünk, hogy Főtiszteletű és Méltóságos dr. Révész Kálmán püspök urunk 70-ik születési évfordulóját családi körében megünnepelte. Köszöntsük tiszteletteljesen egyházmegyei közgyűlésünkben s kérjük a jóságos Atyát, hogy őrizze meg, tartsa meg, áldja meg...

...Közöttünk van, fiatalos lelkülettel, jó egészségben egyik lelkipásztor testvérünk, aki Isten rendeléséből 50 esztendeje szolgálja az anyaszentegyházat. Horvátñ Bertalan tiszszederkényi szolgatársunk előtt, hajtsuk meg kévéinket és Istenünk további jóvoltát kérjük reá és ekléziájára...

Földből fakadt őszirózsák nyílása idején, a szirmai földből sarjadt, halálba hervadt prédikátor testvérünk megsiratásának szomorú pillanatához érkeztünk. Szabó András mezőkeresztesi lelkipásztor atyánkfia halálhíre vert szívünkre. Tegnapelőtt még írása érkezett: nem jöhet a gyűlési kedves közösségbe, mert beteg, rég' beteg. Ma délután 4 órakor már temetjük. Régebbi fegyverzetű szolgája volt az Urnak, de fegyverei mindig tiszták. Nagy bátorságú, nagy őszinteségű, nagy szívű ember tért a porba és az égbe. Sirassuk meg szívből, mert szívből szeretett minket s mi is őt. Koporsójára helyezük el egyházmegyénk koszorúját. Pihenjen az Urban a Jézus Krisztus által...

Egyházmegyei gondnok örömmel mutat arra a kitüntetésre, amely esperesünket érte azáltal, hogy legmagasabb helyről, érdemeinek elismerésül, kormányfőtanácsossá nevezték ki. Köszöntsük őt éppen azért, mert ő nem kereste, hanem őt keresték, hogy az érdemesek közé sorolhassák...

Esperes megköszöni az üdvözlést. Ha kitüntetés érte, az nem néki szól, hanem annak a közösségnek, amelynek élére állította az Isten. Ő továbbra is az lesz, aki eddig: Istennek alázatos kálvinista papja s a Krisztusnak szolgája...

Horváth Bertalan 50-ik lelkipásztori szolgálati évét jubiláló testvérünk megköszöni a köszöntést. Istennek mond nagy hálát azért a közgyűlés színe előtt is, hogy az ő erőtlenségét így megerősítette...

Vitéz Sáfrán Géza ny. altábornagy a Kálvin Szövetség erőteljes és nagy átfogású szervezeteinek megalakítására a közelmúltban lefolyt Szent. István-napi és Szent. Imre-évi események kapcsán hívja fel a figyelmet. A munka, országos viszonylatban is halad. Közélesen meglesz a kapcsolat az Egyetemes Konventtel. Teremtsünk egységet a sokféleségbe, a Kálvin Szövetség útján...

Dr. Lipcsey Péter tanácsbíró kéri az egyházmegye közgyűlését, hogy az egri presbitériumnak a Főt. Egyházkerületi Közgyűlés elé terjesztett azon javaslatát, melyeket 69. sz. határozatával, az 1930. évi tavaszi kerületi közgyűlés napirendről levett, tárgyalás végett újra terjesztessenek fel, mert a hitoktatás egyik legfontosabb teendője egyházunknak s az, az ott jelzett módzatok mellett reformálásra szorú...

A napirend előtt elhangzott felszólalásokkal kapcsolatban egyházmegyei lelkészi főjegyző a következő javaslatokat terjeszti elő:

a) Főtiszteletű és Méltóságos dr. Révész Kálmán püspök urunk születésének hetvenedik évfordulója alkalmából egyházmegyei közgyűlésünk, Istennek hálát mond azért az életért, melynek szövetségét Ő gyújtotta fel a magyar református egyház egére. Közgyűlésünk dicséri az Urat, aki vigyáz egyházkerületünk püspökére és szabadítását megmutatja ő előtte. Szívünk felbuzog szép beszédre, amikor Püspök urunkat, tisztelő szeretettel és édes bizalommal köszöntve, szíveink hűségét előtte felmutatva, Istenünkhöz, Jézus Krisztus által így szólunk: Add a te erődöt — ezután is — a te Szolgádnak! (Zsolt. 86. 16.)

b) Az Ur szolgálatában 50 esztendő óta munkálkodó Horváth Bertalan tiszaszederkényi lelkipásztort, szívből köszönti egyházmegyei közgyűlés. Aki mindeneket tud, tudja a lelkipásztor hűségét is. Aki mindeneket lát, látta az ő szolgájának egyházáért elhullatott verejtékét és könnyeit. Akinél van az áldások gazdag tárháza, Ő áldja meg szolgáját az Ur Jézus Krisztus által, hogy munkálkodása még sokáig ne szakadjon félbe.

c) Egyházmegyei közgyűlés, Szabó András mezőkeresztesi, lelkipásztor, v. tanácsbíró ravatala mellett, lehajtott fővel áll meg. Erős testvért ölelt ki közülünk az isteni változhatatlan rendelés, aki gyülekezetét hatalmas szóval kormányozta. Bátor emberi lélek szállott el a földi világból, aki beszédét nem kötözte alkalmazkodó hízelgéssel. Melen szív verése állott meg. Akit ez a szív, szeretete körébe zárt: atyafiságosan vallotta magáénak. Isten akaratán megnyugodva, a viszontlátásra búcsúzva tőle, egyházmegyei közgyűlés kegyelete koszorúját, az elköltözött koporsójára helyeztetí. Jézusunk kegyelmét, a Szentlélek vigasztaló erejét kérjük az eklézsiára és a fájdalom miatt kesergő Háznépre.

d) Esperesünket földi, legfelsőbb kitüntetése alkalmából tisztelő szeretettel köszöntjük. Az Ur legyen az ő zászlója ezután is.

e) Sáfrán Géza megszívlelendő napirendelőtti felszólalása, Takács Mihály tanácsbíró tárgysorozatban lévő indítványa révén kerül tárgyalásra.

Egyházmegyei közgyűlés a javaslatokat magáévá teszi. A hitoktatásra vonatkozó egri javaslatnak a Főt. Egyházkerületi Közgyűlés útján, az Egyetemes Konvent színe elé terjesztését újjólag elhatározza. (N. B.)

4. Román Ernő bemutatja a Szavazatbontó Bizottság jegyzőkönyvét mely szerint a presbitériumok nagy többsége — lelkészi tanácsbíróul Takács Mihály felsőábrányi, lelkészi főjegyzőül Nádházy Bertalan diósgyőri lelkipásztorokat, világi főjegyzőül Kun András miskolci földbirtokost — választotta el.

Egyházmegyei közgyűlés a nevezetteket egyházmegyei tisztségükbe beerősíti. Az esküt leteszik. Elnökség köszönti őket. (N. B.)

5. Egyházmegyénkben a következő s. lelkészváltások történtek: Mikes Zoltán, Poroszlóról Miskolcra rendeltetett; Ferencz Lajos, Poroszlóra beerősített. (N. B.)

6. Tanítók gyanánt állásaikba beerősítették: Román Magda, Mezőkeresztesre; Skultéty Ede, Alsószolcára; Kállay Gyula, Cserépfalura; Ács Sándor, Mezőcsátra; Horváth László, Noszvajra; Váry Elemér, Tiszakeszibe; Soós Ferenc, Harsányba.

Eskütétel után, elnökség üdvözlése köszöntötte az új munkásokat. (N. B.)

7. Lelkeszi főjegyző felolvassa a következő esperesi jelentést:

„Nagytisztelető Egyházmegyei Közgyűlés!

Még ott zsong a lelkem mélyén a tavaszi gyűlésünk sok kedves emléke... Azokban az imádságra készítő napokban nem is igen tudtam kifejezést adni annak a reánk zuduló újabb bajok miatti, sokszor neki búsuló fájdalmunknak, melyek bennünket egyik gyűlésünktől a másikig eltelő idő alatt érnek. Bizony meg-megújulnak a régi sebek... A jobb időket mióta várjuk s a rosszabb következnek.

Őszi gyűlésünkön az esperesi jelentést, a tanügyi bizottsági elnök iskolai s ezzel kapcsolatos jelentése szokta pótolni. De úgy érzem, hogy mostani felette nehéz óráinkban nekem is szólanom kell. Vannak kérdések, amelyek ide kíváncsoznak a közgyűlés asztalára, mint mindnyájunkat érintő egyetemes bajok. Szükségünk van nekünk — különösen ma — arra, hogy egymás hite által épüljünk. Szükségünk van arra, hogy a nagyon beborult magyar életutakon keressünk kifényesedő jeleket és cselekedeteket. Szükségünk van arra, hogy valahogy mi el ne veszítsük hitünket a boldogabb holnapok iránt. Most van igazán szüksége egyháznak, hazának, hogy őrtálló helyeiken hűséges sáfárként szolgáló lekipásztorok s tanítók álljanak kinyitott szemmel, semmitől sem féltő rettenthetetlen bátorsággal, a gyülekezetek élén. Semmi sincs olyan csábító hatalom e világon, mely a bűnt édessé varázsolja, mint a nincstelenség, a paizsos férfiú, a szegénység! Fájdalom! — a valamikor Kanaán bőségében élő nemzet jelenében, átvette birodalmát a nagy Kisértő. Egy egész munkára rendelt tavasz és nyár viharzott át felettünk úgy, hogy a városi — ipari, gyári munkából élő — magyarság nagy tömegei csak keresték a munkaalkalmakat. De nem találták. A városokban még nyárban is, a vezetők nagy gondja volt az éhezők kenyérral való ellátása. Mi lesz, ha jön egy hideg tél? A falusi nép, a mi református egyházunk nagy zöme, verítékező munkája árán a kenyérnek valóját, ha igazán dolgozni akart, igaz, hogy megszerezhetette. De kenyérén kívül még a gazda is alig jut valamelyes, a terhei fedezetére elégséges jövedelemhez. Még a kenyérral is üzletet csináló, az egész világot hatalmába ejtő, önző pénzuralom szinte lehetetlenné tette azt is, hogy a gazda jó kedvvel hasogassa a barázdát, mert nem tudja, miért a küzdő munkája.

Elbírhatatlan terhek mindenütt. Beteg világ beteg embereivé lettünk! A legnagyobb baj pedig az, hogy a lelkek nagyon betegek. Az egymáson segíteni hivatott keresztyén szeretet csak szép szavakban, ígérgetésekben éli ki magát. Élet, gyógyulás kell ide közzénk! Az áldo-

zathozatalban és egymást segítő szeretet szolgálatos munkájának végzésében csodákat művelő új élet! Nem elegendő többé a templomi szolgálat hűséges elvégzése. Missiói munkánknak most van csak igazi jelentősége: Elmenvén szerte e világba, tanítványokká tegyetek mindeket! A két kenyér és pár halacszkával sokakat jól tartó lelki munkák végzésével, szociális és charitatív munkára szervezett mindennemű testületekkel, a politikai községek választott vezetőivel karöltve, mindent meg kell tennünk arra nézve, hogy az igazán szegények, éhezők, majd a tél hidegében didergők: megérezzék a Krisztusban e világnak megmutatott s ma és örökké is belőle élő testvéri szeretetet új világot alkotni képes hatalmát, erejét. Nekünk mindnyájunknak apostoloknak, prófétáknak, példányképeknek kell lennünk. Nekünk bizonyosra kell hinnünk és hirdetnünk, hogy a Krisztus lelke ott él, ott munkál a nyomorúságaink felett. Nekünk Óvele együtt kell elindulnunk a téli nagy munkák elvégzésére, hogy a nagy magyar borulat felett a mi szívszerint végzett munkáinkban is kiragyogjon az isteni kegyelem mindent újjátevő, bajoktól kiszabadító ereje és hatalma. Erején felül senkit sem próbál az Isten... Csak híveink kezét ne engedjük ki az Isten kezéből — akkor elmulnak a bajok. Ha Isten velünk, nem árthat nekünk senkisé, semmisé!...

A megpróbáltatások nyomorúságából azonban van egy felsíró nagy panaszkodás, melyre orvoslást kell kérnünk. A mi egyházunk hívei állami és egyházi terhek viselésében, mint a színtiszta magyarság törzsökös népe, eleitől kezdve mindig kivette a részét. A reánk vetett terheket elhordoztuk, míg bírtuk. Ma már fel kell jajdulnunk: Eddig és ne tovább!

Egyházainknak majdnem mindenütt van egy pár hold szántóföldje. Ennek jövedelméből fizetgettük, pótolgattuk egyetemesek egyházunk, az egyházmegyei s kerületi kiadásainkat. E földek a legtöbb helyen bérlet útján jövedelmeznek. Ezek jövedelmei az évi költségvetésekben évről-évre fel vannak véve. A magas kormány rendeletével — amely rendelkezéseket mi mindig tiszteletben szoktunk tartani — rendelkezés jelent meg ez év nyarán, a Boletta-rendelet, melynek van egy reánk nézve rettenetesen sérelmes intézkedése. A lelkészi és egyházi földek bérlői kapják a búza eladásakor a 3 pengő értékű bolettát s így egyházaink métermázsánként 3 pengővel olcsóbban kell, hogy eladják a bérleti föld bérleti búzáját. A búza árának az egyházra és sok helyt a lelkészre sérelmes rendelkezése az egyháznak és lelkészek, tanítók költségvetéseit valósággal felborították. Mély tisztelettel kérem, kegyeskedjenek a Főtiszteletű Egyházkerület útján felírni az illetékes kormányhatóságokhoz a bennünket ért sérelmek gyors kárpótlása és orvoslására. Évenként mindegyre kevesbítik a törvényben az 1848:XX. tc.-ben megállapított állami segélyeinket. Lassan magunkra maradvá teljesen képtelenek leszünk a reánk váró nagy feladatok elvégzésére. Szent hitem, hogy az állam számára nincs nagyszerűbb magvetés, mint az, amikor az egyházak, lelkészek, tanárok és tanítóknak nem kell a szegénységgel és nincstelenséggel küzdeniök.

Mindegyre súlyosabb terhek rajtunk a tanítói fizetések lecsökkenésével, az egyházra való áthárításával járó kötelezettségeink is. Sőt

be kell jelentenem azt a fájdalmas dolgot is, hogy a már nemsokára 400 esztendőös fennállásához közeledő egyik dicsekedésünk, a miskolci ref. fiú reálgimnáziumunk zárszámadása a mult évben közel 7000 pengő deficitet mutat. A jövő évi Költségvetés pedig előreláthatóan sokkal nagyobb összegű hiányt fog feltüntetni. A magyarság e tiszta veretű, minden ízében evangéliumi alapon álló és munkálkodó nagy-szerű intézménye, valóban a miskolci egyház támogatása, a szülők által keservesen befizetett s a többi iskoláknál kényszerűségből nagyobb tandijából tartja fenn magát. A magas állam illetékes hatóságai a takarékoság keresztülvitelét az iskolákon kezdték meg. Az állam-segélyt leszállították. A tanári fizetés állami hozzájárulási összege is kevesbítve lett. Régi alapjait az állam az iskola építésekor kölcsön vette s valorizálatlan, értéktelen pénzben fizette vissza. Nincs inter-nátusa. Naponkint bejáró, hihetetlen nélkülözéseknek kitett diáksereg lépi át e dicső multú iskola kapuit. Felemelte az iskola vezetősége kérő szavát a segítségért. Elutasító lett a válasz. Pedig jaj nekünk, ha az iskoláknak, a jövődő magyar szebb életet megkészíteni hivatott ifjú-ságnak és a tanároknak kell nagy szükségét látniok. Felemelem kérő szavamat a miskolci egyház által fenntartott régi jóhírű iskola érde-kében. Ma is egyike a legnépesebb gimnáziumoknak. Tanulóinak száma 532. Ebből 395 református. 71%-nál magasabbra rúgott ez évben a ref. tanulók száma. Ez a sereg a tiszta magyarság — ha kell csodák megkészítésére alkalmas serege. Ezt az iskolát segíteni, oltalmazni a szükségből kisegíteni magyar kötelességek között is elsőrangú kö-telesség.

Egyházi törvényeink úgy rendelik, hogy a közép- és felsőiskolák ügyeit az egyházkerületi közgyűlés tárgyalja. Az iskola vezetősége által benyújtandó kérvényhez, csatolni méltóztassék a mi legmelegebb kérésünket is arra nézve, hogy az illetékes Minisztérium hallja meg és értse meg, a nehéz helyzetbe került iskola jajkiáltását és siessen segít-ségére annak az iskolának, amelyik annyi kiváló magyart adott e so-kat szenvedett hazának.

E kérelmeim elfogadása után még azt kívánom bejelenteni, hogy a ládházai egyház új egyházi adókulcsát, melyet, általam a helyszínére, kiküldött h. esperes útján tárgytaltak le és egyakarattal fogadtak el, időközi jóváhagyással láttam el. Úgyszintén megerősítettem ez egy-ház földbérleti szerződéseit is.

Bejelentem, hogy egy egerlövői kényes peres ügyben, időszaki ta-nácsot hívtam össze s a bíróság, békés egyezség útján „Végzésileg” in-tézte el — úgy tudom, közmegelégedésre — ezt a fájó ügyet. Kérem e jelentéseim tudomásul vételét. Végezetül azt jelentem be, hogy bíró-sági ügy mai gyűlésünkön sem leend.

Egyebekben, ha Isten éltet, a tavaszi gyűlésen teszem meg mind-annyiunkat érdeklő mindennemű jelentéseimet s vagyok mindig kész, halás tisztelettel

Miskolc, 1930 október hó 2.

A nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés

alázatos szolgálja:

Farkas István,
esperes.“

Esperesi jelentéshez szólott Csorba György, részletesen megvilágítván a miskolci ref. fiú reálgimnázium szomorú helyzetét. Rámutatott arra is, hogy a folyó évi deficit közel 16.000 pengő.

Dr. Lipcsey Péter indítványozza, hogy a gimnázium öreg diákjait keressék fel írással és a veszély nagy voltát felmutatva előttük, segítséget tőlük is kérjenek. Ő, már most bejelenti, hogy anyagi ereje szerint segíteni fog.

Egyházmegyei közgyűlés az esperesi jelentést, teljes egészében köszönettel fogadván, azzal kapcsolatban a következő határozatokat hozza:

a) Mert a „paizsos férfiú“ nemsokára behavazott kézzel kopogtat gyülekezeteink igen sok ajtaján: minden lelkipásztor, presbitérium és minden belmissziói alakulat, Istentől parancsolt *különös* kötelességének tekintse, hogy testvéri közösségükben, ne legyen a nyomorúság miatt felettébb szorongatott lélek. Az Ige pedig, akármilyen szent buzgalommal zengett eddig, még gazdagabban és tökéletesebb odaadással árássza el anyaszentegyházaink életét. Az Ur házában is, de egyébütt is, mind alkalmas, mind alkalmatlan időben.

b) Mert a gabonajegy (boletta) bevezetése során egyházaink, lelkipásztoraink és tanítóink földesekéik amúgy is szükös bérjövödelméből minden eladott métermázsa élet révén 3 pengőt veszítenek s egyébként is roskasztó terheik még így is szaporodtak: mélytisztelettel kéri egyházmegyei közgyűlés a Főt. Egyházkerületi Közgyűlést, kegyeskedjék felírni az illetékes kormánytényezőkhöz, hogy a folyó évben ért ilyenemű kimutatott veszteségekért az egyházközségek, lelkipásztorok és tanítók *kárpótoltassanak*, a jövendőre nézve pedig ez a sérelmes rendelkezés *orvosoltassék*. Megrepedezett falú egyházi intézmények, saját gondjaik alatt görnyedő behivatalnokok: önmaguk támogatására is gyöngéek.

c) Egyházmegyei közgyűlésünk a miskolci református reál fiúgimnázium keserű sorsáról megrendült lélekkel értesült. Szorongó aggodalommal hallotta a vészkiáltást, hogy ennek a drága, közel négyszázasztendős, országunkat készséggel szolgáló intézménynek, a mult évben is csaknem 7000 pengő fedezetnélküli szükséges kiadása volt, folyó évi deficitje pedig közel 16.000 pengő; hogy a fenntartását jól segítő régi alapjait az állam arany valuta értékben kölcsön vette és alig valamit érő papíros-pénz révén visszafizetni sietett; hogy törvényszerű dologi államsegélye még alamizsnának is kevés; hogy a takarékoságra törekvés során a tanári fizetések államsegélye gyorsan és érzékenyen megnyirbáltatott; hogy internátus hiánya miatt 532 tanulót számláló diákseregéből egyik rész vidékről jár be ázva, fázva, lélekromlásnak kitéve; hogy a többi iskolák tandíjánál, szegényeket istápoló régi jó

híre rovására, magasabb illetékeket kénytelen szedni, hozzá ragaszkodó, így is folyton szaporodó számú tanulóitól.

A Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés illetékességét nagy tiszteletben tartjuk, de egyházmegyénknek is drága dicsekedése ez az iskola, így a mi szívünk is megremegett a jajkiáltásra. Szorongó és fájdalmas érzésünknek adván azért kifejezést, féltő szeretetünkkel takargatva az állam részéről nagyon árva Alma Matert: az iskola Vezetősége által felterjesztendő kiáltó kéréshez, mi is csatoljuk az egyházmegye közgyűlésének szavát. Komoly támogatásért fordulunk államunk kormányához olyan intézmény javára, amely századokon át sok értéket adott, ad ma is és adni is akar a Hazának...

d) A ládházai egyházközség új egyházi adókulcsának és egyházi földbérleti szerződésének esperesi megerősítését, a maga részéről is jóvágyja.

e) Az egerlövői ügynek bírósági úton való, egyezsleges, elintézését tudomásul veszi. (N. B.)

8. Olvastatott Kérészy István espereshez intézett, lelkészi aljegyzői tisztségéről szóló lemondó levele.

Egyházmegyei közgyűlés igen sajnálja, hogy lemondásának visszavonására esperes két levélváltása se bírta rá. Nehéz szívvel veszi tudomásul elhatározását, melynek oka, gyülekezetének a központtól való nagy távolsága; eddigi munkálkodását szívből megköszöni. (K. A.)

9. Megüresedett két lelkészi aljegyzői s egy világi aljegyzői tisztség.

Közgyűlés, a szavazást elrendeli. Határidőül folyó évi december 1. napját tűzi ki. (N. B.)

10. Olvastatott a Tanügyi Bizottsági Elnök következő jelentése:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az elmúlt tanévet az iskolai építkezések esztendejének nevezhetném. Mert dacára a mostoha gazdasági viszonyoknak, az építkezésekben oly nagy volt a fellendülés, mint azelőtt egy pár évtized alatt sem. Igaz, a kultusz-kormány, a maga kultúr programjának végrehajtásánál, a nagyobb mérvű államsegélyek folyósításával jött segítségére az egyházaknak és tette lehetővé új iskolák és pár helyen új tanítói lakások építését. Úgy, hogy e tekintetben a protestáns egyházaknak ma sem lehet nagyobb panasza. Bárha egyéb téren is érezné a református egyház azt az állami támogatást, az adott viszonyokhoz és más vallásfelekezetekhez mérten!

Ezzel a segítséggel 16 új iskola épült 26 tanteremmel és 7 tanítói lakással. Mindenesetre célszerű lett volna az építkezésekre adott kedvező alkalmat felhasználni azoknak az egyházaknak is, amelyeknek

vagy elégtelen számú és méretű tantérműk van a növendékek létszámahoz, vagy régi, avult állapotuk miatt átalakításra, újjáépítésre várnak. Ilyen iskola — tudomásom szerint is — legalább 10—12 van az egyházmegyében.

Az új iskolák építése azonban nemcsak azt mutatja, mintha alkalmatlan voltuk tette volna szükségessé az építkezést, hanem azt is, hogy növendékek létszáma megszorodott. A tankötelesek száma u. is az 1928/29. isk. évben 7553, 1929/30-ban 8302, tehát 749-el, 9.09%-al több. Ez a szám különben 1923/24-től emelkedő. (5086, 5281, 6040, 6384, 6768, 7533, 8332.) A tankötelesek szaporodását mutatja, hogy a múlt évben 5 iskolában volt a létszám 80—100-ig, most pedig 10 iskolában. Hét év alatt az átlagos évi emelkedés 459; vagyis 1929/30-ban 3216-al több a tankötelesek száma, mint 1923/24-ben volt.

Az egyházmegye 47 anya, 3 társ és leány egyházának mindenike tart fenn iskolát, Eger és az új Martintelep kivételével. Az 50-ből az összes tanköteleseket befogadó iskolát tart 47. Háromnak: Miskolc, Diósgyőr és Hejőcsabának iskolái csak részben fogadhatják be. Egernek részben szegénysége, részben speciális helyzete miatt nincs iskolája. Pedig kívánatos lenne — amire két évvel előbb már az egyházkerület is utasította — amennyiben 92 elemi iskolás tankötelese van különböző jellegű, de nagy részt r. kath. iskolákban szétszórva. Most az új templom felépítésével iskolahelyisége is lenne, a régi imaházban s a tanítói állás fentartása sem kerülne sok kiadásba, ha az állam a fizetés 90%-át kiutalná. Talán újra felhívható lenne e körülményre az egyház figyelme. Önmaga erejét gyarapítaná és szolgálatot tenne vele az egyetemes egyháznak.

Egy tanerős iskola 19 van; két tanerős 20, három tanerős 6, négy tanerős 1, öt tanerős 2, hat tanerős 1, hét tanerős 1 és 10 tanerős 1. Négy osztályú csak egy, Miskolcon; s ugyancsak Miskolcot kivéve mindenütt vegyesek az osztályok.

Az új iskolák építésével és 6 új állás szervezésével azt gondolhatók, hogy a tankötelesek is jobban megoszlának az iskolákban; ám, mint fentebb rá mutattam, még sem úgy van. 60-on alul 55 (tavaly 65), 60—80-ig 37 (34), 80—100-ig 10 (5), 100-on felül egy iskolában, Alsószolcán voltak, a mi a tanulók számának emelkedését mutatja.

A tantermek száma 82, a múlt évi 77-el szemben. Higiénikus szempontból az új építésekkel javult az arány. Nem így a felszereléseknél. Ott még sok a hiány. Tanítói lakások száma 94.

Tanítók létszáma 112 és pedig 83 fi és 29 nőtanító. Megszűnt egy állás, Újlőrincfalván, ahonnan a 12 tanköteles a poroszlói iskolában tett vizgát a lelkész vezetése mellett, mint magántanulók. Lelkész elismerésre méltó buzgalommal tanította a gyermekeket. Örömmel említem meg, hogy Makláron továbbra is megmarad az iskola. Lelkésznek sikerült a tanítói fizetést kiegészítő államsegély folyósítását kieszközölni; sőt a napokban már be is töltötték az üresedésben levő állást.

A 8302 tanköteles közül 6205 jár ref. iskolába, más felekezetibe csak 34, tehát elenyésző százalék. Ellenben állami és községi iskolába 2050, 24%, vagyis elég sok. Ezt a magas számot Miskolc, Diósgyőr-Vasgyár és Hejőcsaba adja. 388-al több, mint tavaly.

Osztályok szerint így oszlanak meg a növendékek:

I. osztályba járt fiú:	763,	leány:	767,	összesen:	1530.
II. osztályba járt fiú:	647,	leány:	698,	összesen:	1345.
III. osztályba járt fiú:	675,	leány:	644,	összesen:	1319.
IV. osztályba járt fiú:	570,	leány:	572,	összesen:	1142.
V. osztályba járt fiú:	305,	leány:	268,	összesen:	573.
VI. osztályba járt fiú:	161,	leány:	135,	összesen:	296.

Összesen: 3121, leány: 3084, összesen: 6205.

A hatodik osztályba tehát csak 4.77%-a jutott fel az iskolába járóknak, a mi elég kevés s tekintettel arra, hogy ma már az ipari pályán is legalább hat elemit követelnek: törekednie kell a tanítóságnak, hogy minél magasabb százalék jusson fel a felső osztályokba, pláne osztott iskoláknál, ahol a negyedik osztályig fel nem jutott gyermekek nemcsak az ismeretekben maradnak el, ami kultúrátlanságot jelent, hanem egyházi és nemzeti szempontból is nagy hiba; mert hazája történetével, egyháza hitigazságai csak itt vésődnek az ébredező gyermeki lélekbe, a felső osztályokban. Ezért kértem az elmúlt években — és kérésem méltányolta is úgy az egyházmegye, mint az egyházkerület —, hogy osztott iskolákban, hacsak lehetséges, még a gyengébb képzettségű gyermekeket is fel kell vinni, legalább a negyedik osztályig.

Más vallású tanuló 472 járt a mi iskoláinkba. 50-el több, mint előző évben. 10 év alatt most volt a legmagasabb létszám, mert ez idő alatt az átlag: 341.

A 6205 tanuló közül év végéig járt 6104, tehát kimaradt 101, a statisztikai pontosság azonban itt hiányos, mert ha felmentetett 6, iskolakerülő 7, összesen: 13, mi lett 98-al?

A mulasztások száma még mindig igen nagy: 64.353 (mult évi 75.030. Igazolt mulasztás 55.749, igazolatlan 8604, 13.8%.

A nem saját iskoláinkba járó tankötelesek vallásos oktatására 1920 pengőt fordítottak az egyházak; állam és községek 12.432 pengőt, a mult évben 6776 pengőt. Tehát csaknem megkétszereződött az összeg, amit jóleső tudomásul vehetünk.

Tanítás mindenütt 10 hónapig tartott, kivéve egy pár helyet, ahol az építkezések benyultak az iskolai időbe is.

Az ismétlő iskolások száma évről-évre apad. Tavaly 2543, az idén 1786. Ennek oka valószínűleg részben a háború okozta kevesebb születés, vagy még inkább az, hogy a több helyen az általános ismétlő, gazdasági jellegű, községi iskolává lett. Bár azzal, hogy esetleg a község folyósítja a tanítók tanítási díját, még nem lesznek községié. Legalább ilyen átalakulásról évek óta soh'sem érkezett hozzám semmi-féle értesítés. Ennek ellenőrzését és a róla szóló jelentéstételét kell kérnem az iskolalátogatóságoktól, mert nem tartanám kívánatosnak, ha ezzel is lazulna az egyház és iskola, illetve a tanítók közötti kapcsolat emiatt szintelenebbé lenne az ifjúság vallás-erkölcsi nevelése. Az 1786 ismétlősből ugyanis 1005 járt a mi iskoláinkba, más jellegűbe 780; vagyis 45.67% a mienkbe és 45.33% más jellegűbe.

A mulasztások száma 3521 félnap. Ebből igazolt 2093, igazolatlan

1428, 40.5%. Nagyon sok. Valahogy különben nincs rendben az ismétlő iskolák dolga, ezt mindnyájan tudjuk, lelkészek és tanítók.

Míg az elmúlt tanévben 2435 P. volt az ismétlő iskola vallás oktatására fordított összeg: addig az idén e címen nincs egy fillér sem. Nem tudom mi az oka s hogy lehet ez?

A hivatalos statisztika kimutatás rovatai nem felelnek minden olyan kérdésre, amelyek közelebbről érdekelnék egyházunkat: ezért egy általam szerkesztett külön kérdőívet bocsátottam ki az egyházakhoz, mint iskolafentartókhöz. Ez ívre adott feleletekből sok érdekes adat jut tudomásunkra. Így megtudjuk, hogy az egyházak múlt évi összes iskolai kiadásai 232.076 P. 69 fillért tettek ki, melyből személyi kiadás 67.762 P. 83 fillér, dologi kiadás 165.263 P. 86 fillér.

A tanítók javadalmazására 52.518 P. 69 fill. készpénz, 265 mm. búzát, 932 mm. rozsot, 731 kat. hold 1440 nsz.-öl földet fordítottak az egyházak, amiknek össz értéke, — ha a búzát 18, a rozsot 10 P. átlagárral számítjuk, a földek kat. holdját 3 mm. búza haszonbérrel — 160.039 P. 69 fillér. (Ha az 1928. évi búzaárat vesszük, 144.988 P. volna, 41.29%, lakást, kertet természetesen nem számítva.) Az állami fizeteskiegészítés és személyi pótlék címén 168.477 P. 84 fillért adott. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a V. K. M. 865—1—50/1930 sz. rendeletével a nem állami tanítók helyi javadalmát ez év július 1-től 1.25 P. értékről 1.40 P.-re emelte fel a százalékban kifejezett készpénz-járandóságnál és ezzel az egyházak terhe emelkedett, az államé csökkent, mintegy 10.200 P.-vel, vagy valamivel többel is.

Tandíjkárpótlást, amelyet az előtt minden egyház kapott, ma csak 12 egyház kap; bizonyára azért ilyen kevesen, mert a legtöbb helyt elmulasztották a lelkészek és tanítók kellő időben kérelmezni, ami most mindenesetre az egyházak kára. Az összes tandíjkárpótlás csak 4230 pengőt tesz ki. Oly kevés, hogy a háború előtt maga a miskolci egyház kétszeresét kapta ez összegnek. Egyéb címen az állam 10.034 P. rendkívüli segílyt adott. A községek 3778 P. 18 fillér segílyt adtak, főként nyugdíjjárulék fizetés címén.

Új iskola, mint fentebb említtem 16 helyen épült; és pedig Ároktón 1 tanterem és tanítói lakás, Borsodgeszten 2 tanterem, Böcsön 2 tanterem, egy tanítói lakás, Bükkaranyoson egy tanterem, Cserépfalun 2 tanterem, Emődön egy tanterem, Harsányban 2 tanterem, Kistokajban 1 tanterem, egy tanítói lakás, Mezőcsáton 2 tanterem, 1 tanítói lakás, Miskolcon 4 tanterem, Ónodon 2 tanterem s egy lakás, Tiszaoszláron egy tanterem, Tiszatarjánban 2 tanterem, Vattán egy tanterem és egy tanítói lakás. Az összes építkezések értéke: 398.202 P. 38 f., amiből 224.000 P-t az állam, 56.25%-ot; 160.027 P-t, 40.20%-ot az egyház, 14.175 P-t pedig a községek (3.55%) fedeztek, három helyen, ú. m. Kistokaj 7000, Cserépfalu 3000, Borsodgeszt 4175 P-t, amiért illesse elismerés és köszönet e községek elöljáróságát és képviselőtestületét.

Amennyire örvendetes azonban ez a szokatlanul nagy mérvű építkezés, éppen olyan megdöbbenő a tanítói nyugdíjjárulék nagy összege, 32.858 P. 88 f. Csak hét egyháznak nincs hátraléka és ugyanannyi — vagy még több — (a rovat kitöltetlen maradt néhol), ame-

lyek kezdettől fogva, semmit, vagy alig valamit fizettek. Ezek: Borsodgeszt, Bükkaranyos, Emőd, Hejőbába, Heves, Ónod, Sály, Tiszszederkény. Vannak kis egyházak, melyeknek 2300, 2230, 1550 P. stb. a tartozásuk. Mi fog ezeken a helyeken történni, ha egyszer csakugyan fizetni kell? Mindenesetre presbiteri határozat bekívánása volna talán célszerű, hogy az eddigi mulasztásokért ki viseli a felelősséget? Az egyház előljárósága vagy az egyházközség? Ne adja az Isten, hogy e kérdés aktuális legyen az egyházakra nézve. Mert ha talán ez összeg, a sok különböző oldalú kérésre és nyomásra valamikor ismét — teljes joggal — a községek terhe lesz: a községek visszamenőleg nem vállalják, sőt nem is vállalhatják az utánfizetést. Megemlítésre, sőt elismerésre méltónak tartom, hogy a mikor a legtöbb község azzal utasítja el, a régebben általuk fizetett nyugdíjjárulékot, hogy az 50%-os pótdából nem telik ki: 7 község, Alsózsolca, Gelej, Lázháza, Mezönyék, Sajókeresztur, Tiszadorogma, Tiszatarján elvállalták és ma is fizetik azt. A hátralék befizetésére halasztást kért a minisztériumtól 11 egyház; nem tartotta szükségesnek 23.

Lakása 94 tanítónak van, 18 lakbért kap, 6232 pengőt.

Az iskolai könyvtárak ügye is igen elhanyagolt állapotban van sok helyen. Borsodgeszten, Harsányban, Hevesen, Kisgyőrben, Ládházán, Makláron, Mezőnagymihályon, Ónodon, Szirmán, Újlőrincfalván egyáltalán nincs sem ifjúsági, sem tanítói könyvtár. A beiratási díjak ezeken a helyeken nem fordítottak a rendelt célra. A legsúlyosabb felelősség mellett utasítandók ezek az egyházak a könyvtár beállítására, mert az Egyetemes Konvent 247—930 sz. határozatával, a miniszter úr megkeresésére: „Elkötelezi az egyházakat arra, hogy az ifjúsági és tanítói könyvtárak gyarapításáról évről-évre terjesszenek fel jelentést.” 37 egyház iskolájában van könyvtár, amelyekben 3352 kötet van az ifjúsági és 917 kötet a tanítói könyvtárban, amiket több helyen a tanulók, használnak is.

A szegény gyermekeknek részben ruházattal, részben tankönyvekkel való ellátására 26 egyház fordított 1867 P. 57 f. összeget. Összesen 470 gyermek részesült e segélyekben. A szükséges pénzt legtöbb helyen az egyház pénztára fedezte, de a legnagyobb összeget iskolai és ifjúsági előadásokból, valamint adakozásokból gyűjtötték. Tekintélyes összeget adtak e célra Hejőpapi 332 P., Poroszló 256, Mezőcsát 218, Hejőszalonta 187, Diósgyőr 178, Sály 86 P.

Tandíjat, illetőleg iskolafentartási díjat (néhol fűtőpénz címén) 17 iskolánál fizettek a növendékek. Legkisebb 1, a legmagasabb díj 5 pengő volt, Vattán.

A mi iskoláink szellemi állapotát, haladását illeti, a tanítók lelkiismeretét buzgólkodása folytán, megfeleltek azoknak az áldozatoknak, melyeket érttük az egyházak hoznak. Kiválónak van minősítve 64 iskola (57.2%), jónak 38 (33.9%), elégségesnek 10 (8.9%). Hogy ez alkalommal elhagyom az egyes iskolák részletes minősítésének kimutatását, ezt azzal vagyok bátor indokolni, hogy az iskolalátogatók két eljárás kivételével nem alkalmazkodtak az Egyetemes Konvent által megállapított öt fokozatú minősítéshez és így az egyöntetűség hiánya miatt a minősítések az egymásközi viszonylatban eltérők. A konventi

határozathoz való alkalmazkodásra, jövőre külön is felhívjuk az iskolalátogatók figyelmét. Az összefoglaló jelentések sem érkeznek be minden járásból, aminek hiányát sokszor kell éreznem a tanügyi jelentés elkészítésénél, mert ezek gyakran több tájékoztatást nyújtanak, mint a felvett jegyzőkönyvek.

A kiválóknak minősített iskolák közül is kiemelkedik egy pár. Ilyen iskolák: Mályiban a Járdánházy Józsefné, ezé a törekvő és nagybuzgalmú tanítóé, aki dacára annak, hogy iskolája két hónapig szünetelt, nemcsak a teljes anyagot dolgozta fel osztatlan iskolájában, hanem olyan eredményt mutat fel már évek óta, hogy ezért a legnagyobb elismerést érdemli meg. Ilyen Tiszanánán a Trencsényi Pálé, Hejőcsabán a Tokaji N. Kálmáné, Mezőnagymihályon a Balogh Jánosé, Sályban a Barsi Lajosé. Lehet, sőt tudom, hogy másutt is vannak hasonló kiváló iskolák, de ezekről ez alkalommal nincs külön jelentés.

Néhol meglepő szép és szabatos az összhangzatos éneklés, mint Sajókeresztúron, Hejőcsabán és Alsózsoltán a Szabó Andrásé.

Általában pedig — alig egy néhány helyet kivéve — elismeréssel, sőt itt-ott dicsérettel emlékezhetem meg tanítóink buzgalmáról, lelkiismeretes munkálkodásáról, akik hivatásuk magaslatán állva, nem fizetésért, hanem lélekből, teljes odaadással végzik kötelességeiket, mint nevelők a gyermekekért, mint tanítók a hazáért és anyaszentegyházért. Pedig néhol olyan nagy a növendékek létszáma, hogy a tanítónak minden erejét és idejét igénybe kell vennie, ha eredményt akar elérni.

Ilyen, szinte túlszűfolt iskolák vannak Atányon, ahol 4 tanítónak 3 tanteremben 305 gyermeket kell tanítani; Noszvajon, ahol az egyik állás üresedésben lévén, a tanítónő 193 gyermeket tanított két iskolában egy maga. Természetes, hogy az eredmény sem lehet kiváló; de azért dicséretes volt a buzgalma és eredménye. Tiszavalkon osztatlan iskolában 93. Alsózsoltán is — mint a lelkész írja — 310 körül várható ez évre a gyermekek létszáma, három tanítóra. A 4-ik tanítói állás megszervezését már folyamatba is tették; sőt ha a 93 kath. vallású növendékek továbbra is a ref. iskolába járnak (ők is iskolát akarnak állítani), ez esetben kérni fogják a minisztériumtól egy ideiglenes, segédtanerő fizetésének államsegélyét is. Atányon a tanítóság békétlenkedik is a magas létszám miatt, de presbitérium a nehéz gazdasági helyzet miatt idegenkedik a gondolattól, ami részben érthető is; hiszen két új iskolára lenne szükségük.

Új tanítói állást szervezett és pedig kettőt: Cserépfalu; Ládháza, Borsodgeszt, Atány, Diósgyőr egyet. Mindez a lelkészek buzgólkodását és az egyházak áldozatkészségét mutatja.

Tanítóváltások voltak a következő helyeken. Cserépfalun a két új tanítói állásra választottak: Pósa Erzsébet Alsózsoltcáról, Kállay Gyula tan. jelölt; Mezőcsáton: Ács Sándor tj.; Diósgyőrben: Dósa Irma tj. Mezőkeresztesen a Bán Jolán helyére: Román Magda tj.; Harsányba: Soós Ferenc tj.; Noszvajon: Horváth László tj.; Alsózsoltcán: Skultéty Ede; Ládházán: Berec Pál tj.; Borsodgeszten: Becser Anna tj. Ároktőn állást cseréltek: a Tiszaföldvára távozott Szabó Gyula, Polgáry Ferencsel.

Jelentésem teljesebbé tételére föl kell még emlitenem, hogy vallásos és hazafias ünnepségeket minden iskolában tartottak, a vallásos estélyeken egy pár helyet kivéve mindenütt részt vettek a tanítók, mint szereplők. Vasárnapi iskola csak 11 helyen nincs, de jövőre mindenütt be kell állítani a felsőbb hatósági rendelkezések szerint. Kirándulást 16 iskolából tettek a növendékek. Tanítói értekezletek csak 7 tantestület által tartattak; szülői értekezlet pedig csak egy helyen, Vattán, kétizben, ami nemcsak helyes, de a nevelés szempontjából szükséges is s mindenütt meghonosítandó. Különben erre már konventi utasítás is van.

Hivatalosan előterjesztett panasz csak két helyről érkezett. Az egyik Hejőpapiból Asztalosné Domokos Sarolta ellen, akit már két évvel előbb, előttem is azzal a panasszal illetett a presbitérium, hogy a gyermekek gyakran vannak felügyelet nélkül s a rendetlenség miatt a szülők részéről is sok a panasz. Most ismételtén az iskolalátogatóság és a lelkész is tarthatatlannak mondják a tanítónó azon rossz példaadását, hogy „évente csak egyszer, akkor is csak a vizsga kényszeréért jelenik meg a templomban; egyébként pedig az istentiszteleten véletlenül sem vesz részt sohasem”, sem semmiféle összejövetelen, vallásos estélyen, szülői értekezleten stb. még mint hallgató sem. Az ilyen állandó rossz példaadás nem maradhat megtorlás nélkül.

A másik panasz Egerlövőről jött. Molnár Géza azóta Maklárra választott tanítóról azt írja a vizsgáló bizottság: „Megdöböntő a valóstánban való téjékoztatlanságuk; hangjegyismeretük nincs; a közönséges törtékkel még az V—VI-ik osztályban sem foglalkoztak.“ Ugyanilyen kevés az ismeretük a nyelvtan, az ügyiratok készítése és kézimunkában. Tetézte ezt az eredménytelenséget a tanítónak az a tiszteletlen és el nem nézhető magaviselete, hogy a hivatalos jegyzőkönyv felolvasására és aláírására el se ment, hanem a vizsga után eltávozott a községből.

E két — hála Istennek — ritkán előforduló s bántó kép mellett jól esik látnunk és tudnunk, hogy sokan vannak tanítóink között olyanok, akiknek munkája, buzgósága, lelkiismeretessége csak elismerést, köszönetet érdemel. Ne essék zokon senkinek, ha a sok közül, most csak kettőnek hosszas szolgálati ideje alatt kifejtett buzgólkodásáról emlékezem meg. Az egyiket, Szilágyi Benót, böcsi egyháza ünnepli egy helyben való 25 éves, eredményes szolgálata alkalmából. Mint tanító az iskolában és iskolán kívüli tevékenységével, mint kántor és énekkar vezető, a presbitériumnak 20 év óta jegyzője, pontos, lelkiismeretes munkálkodásáért megérdemli, hogy egyházköztségével együtt szeretettel és elismeréssel köszöntsük őt, sikert, áldást kívánva további munkájára! A másik Belényi Gábor geleji tanító, ki 33 éves szolgálatából most tölti a geleji egyházban 30-ik szolgálati évét. Egy nagy buzgalmú, fáradhatatlan munkásságú, lélekkel dolgozó tanítónak ismerjük őt, ki méltán rászolgálhat a mi elismerésünkre és szíves üdvözlésünkre.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Amikor tiszteletteljes jelentésemet beterjesztve, az abban foglaltak tudomásul vételét kérem, bátorkodom a következő javaslatokat tenni, amennyiben azok a nagyt. közgyűlés bölcs mérlegelésével megegyeznek.

1. Mezőnagymihály és Átány hívassanak fel a hiányzó tantermek sürgős felépíttetésére s ez utóbbi egyház, tanköteleseinek nagy számára való tekintettel arra is, hogy egy új államsegélyes tanítói állást szerezzen.

2. Hívja fel az egyházmegye az iskolafentartó egyházak presbitériumait, sőt kötelezze arra egyházkerületi határozattal is, hogy ahol legalább három tanító van, egy tanerő, ahol legalább öt állás van, két tanerőül tanítónő alkalmaztassék, a kisebb és nagyobb leánynövendékek kézimunkájának tanítására.

3. A legalább 3 tanerős iskolákban, a tanítók havonta tanítói értekezletet kötelesek tartani nemcsak az iskolai ügyek, rendtartások, megbeszélésére, hanem pedagógiai kérdések megvitatására, mintatanítások, felolvasások tartására és hozzászólásokra. Sőt, ahol két tanító van, már ott is szükségesek az ilyen közös megbeszélések és eszmecserék. Az értekezletekről felvett jegyzőkönyvet az iskolalátogatók látta-mozzák s a mulasztásokról tegyenek jelentést.

4. Ugyancsak rendeltessék el, legalább 2—3 havonta, szülői értekezletek tartása, a vasárnapi iskolának mindenütt való kötelező bevezetése a felsőbb hatósági rendelkezések szerint s a vallásos estélyeken való közreműködés.

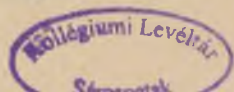
5. A szép és ízléses éneklés gyakorlására nagy súly helyezendő s a felsőbb osztályokban a kívánatos hangjegyismeret tanítása mellett, 2—3 szolamú énekkarok ez évben megvalósítandók s főleg egyházi énekeink tanítandók.

6. Legszigorúbban utasítandók — anyagi felelősség mellett — a presbitériumok a nagymérvű tanítói nyugdíjintézeti hátralékok befizetésére s a hátralékoknak részletekben való törlesztés kérésére a vallás- és közoktatásügyi Minisztertől, mielőtt nagyobb baj származnék belőle az egyházakra.

7. A tanítási vezérkönyvek minden iskolában beszerzendők s a hiányos ifjúsági és tanítói könyvtárak sürgősen pótlandók s azokról a konventi határozat alapján az iskolalátogatók évenként jelentést kötelesek tenni.

8. Méltóztassék az e. m. közgyűlésnek intézkedni, hogy az őszi közgyűlések jegyzőkönyvének egy példánya, a tantestületek könyvtárának is megküldessék; vagy ha ez anyagi nehézségekbe ütköznék, úgy utasíttassanak a lelkészek, hogy a jegyzőkönyveket minden tanító által való elolvasásra és láttamozásra adják át a tanítóknak is, mert az őszi gyűlés jegyzőkönyvéből értesülhetnek úgy az őket, mint az iskolákat érdeklő fontos egyházmegyei, kerületi és konventi határozatokról.

9. Molnár Géza, volt egerlövői, jelenleg maklári tanító, valamint Asztalosné Domokos Sarolta hejőpapi tanítónő kötelességmulasztásáért s az előbbi még az iskolalátogatósággal szemben is tanusított tiszteletlen magaviseletéért, az esperes úr által írt, a presbitériumok előtt felolvasandó levél által szigorúan intessenek meg és ismétlés esetén vonassanak fegyelmi alá.

10. Az 1928 október 23-án tartott egyházkerületi közgyűlés 147—1. sz. alatt hozott határozatával, tekintettel arra, hogy „az iskolai körlátogatóságok nagy száma miatt az iskolák elbírálása és minősítésében több egyéni szempont érvényesül, ami az egyöntetőség s az egyenlő elbánás rovására megy: utasította az egyházmegyéket, hogy lehetőleg kevés számú körlátogatóságokat létesítsenek, akik a szabályrendeletben megállapított 6 évi kötelezettséggel, három évenként más-más körzetbe osztassanak. E határozat alapján méltóztassék az esperes úrral egyetértőleg ajánlott javaslatomat elfogadni és érvényre emelni, hogy egyházmegyénk az eddigi 8 körzet helyett 6 (hat) körzetre osztassék be s minden iskolavizsgáló bizottság 3—3 évig járjon egy körzetbe. A következő hat évre szóló érvénnyel megválasztásra, illetve kiküldésre javaslom a lelkészek közül: Benke József hejőpapi, Molnár Béla újlőrincfalvai, Kiss Elek kisgyőri, dr. Pápay István ónodi, Eötvös Ferenc ládházai és Komjáthy József diósgyőri lelkészeket; a tanítók közül: Nagy János miskolci, Tokaji N. Kálmán hejőcsabai, Trencsényi Pál tiszánai, Barsi Lajos sályi, Horváth Lajos vattai, Balogh János mezőnagymihályi tanítókat, későbbi beosztás szerint.

11. Ugyancsak az esperes úrral történt megállapodás alapján, azon körülmény miatt, hogy az iskolák vizsgálata, mely a közel multban, a kényszerítő viszonyok folytán az egyházlátogatással kapcsolódott, s nagyon korai időbe esik: méltóztassék kimondani, hogy az iskolalátogatások a jövő évtől újra választassanak el az egyházlátogatás idejétől s a szabályrendeletben előírt időben, június első felében, vagy leghamarabb május utolsó hetében tartassanak, illetve kezdessenek meg.

Tiszteletteljes jelentésem és javaslataim elfogadását kérve, magamat a nagytiszteletű Közgyűlés jóindulatába ajánlva, maradtam a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

Poroszló, 1930 szeptember hó 27-én

kiváló tisztelettel
alázatos szolgálja:

Gaál Ferenc.”

Egyházmegyei közgyűlés tanügyi bizottsági elnök nagy-alaposságú s iskolai életünket világos keresztmetszetben megmutató jelentéséért, szívből mond köszönetet. Egyben a következő határozatokat hozza:

1. Mezőnagymihály és Átány presbitériumai, hiányzó tantermeik sürgős felépítésére utasíttatnak. Átány új államsegélyes tanítói állást is szervezzen.

2. Felhívatnak azok a presbitériumok, ahol 3 tanítói állás van, legalább egy, öt állásnál legalább kettő tanítónő alkalmazandó üresedés esetén, hogy a női kézimunka taníttassék. E határozat a főt. Egyházkerületi Közgyűlés elé terjesztendő.

3. Ahol 2 tanító van havonta tanügyi megbeszélések, ahol több tanító van, tanügyi értekezletek tartandók. Jegy-

zökönyveik iskolalátogatóknak bemutatandók, akik a mu-
lasztásokról jelentést tesznek.

4. 2—3 havonként szülői értekezlet tartandó. Vasár-
napi iskola mindenütt bevezetendő. Tanítók vallásos esté-
ken kötelesek közreműködni.

5. Énektanításra nagy súly helyezendő. 2—3 szólamú
énekkarok szervezendők a növendékekekből. Főként egy-
házi énekeket kell tanítani.

6. Szigorúan utasíttatnak presbitériumok a tanítói
nyugdíjhátrálékok rendezésére, esetleg részletfizetés ké-
rendő.

7. Vezérkönyvek beszerzendők. Hiányos könyvtárak
pótlandók. Iskolalátogatók jelentést tegyenek ezekről.

8. Őszi közgyűlés jegyzőkönyve a tanítói könyvtárak-
nak is megküldetik.

9. Molnár Géza maklári és Asztalosné Domokos Sa-
rolta hejőpapi tanítók, presbitériumok előtt, esperes úr le-
velével megintetnek, fegyelmi eljárásra való figyelmeztet-
és mellett.

10. Egyházmegyénk 6 iskolalátogató körzetre osztódik
be. Hat évi kötelezettséggel a következő küldöttségi tagok
választhatnak: Benke József, Eötvös Ferenc, Kiss Elek,
Komjáthy József, Molnár Béla, dr. Pápay István, lelki-
pásztorok. Balogh János mnagyimihályi, Barsy Lajos sályi,
Horváth Lajos vattai, Nagy János miskolci, Tokaji Nagy
Kálmán hejőcsabai, Trencsényi Pál tiszánánai tanítók.
Egy bizottság, egy körzetben három egymásután követ-
kező évben tart vizsgálatot. Az egyház- és iskolalátogató-
sok már az 1931. évre elválaszthatnak egymástól s az iskola-
látogatás leghamarabb május utolsó hetében, de inkább
június első felében végzendő el. (G. F.)

11. Olvastatott 21/1930. sz. egyházkerületi határozat, melyben
közli az Egyetemes Konvent következő rendelkezéseit:

134. sz. A hazaszeretetre való nevelésnek fontos tényezője lévén
a nemzeti zászlónak, mint a magyar nemzeti állam jelképének tiszte-
lete, szükségesnek tartja és elrendeli, hogy a nemzeti zászló minden-
fokú református iskola részére beszereztesse, az iskolai év megnyitó
ünnepélyén az iskola igazgatója, illetőleg tanítója hazafias beszéd kí-
sérétében hívja fel az ifjúság figyelmét a nemzeti zászlónak jelentő-
ségére, de nemcsak az iskolai év megnyitásán, hanem annak bezárásán,
valamint minden iskolai és nemzeti ünnep alkalmával az iskolákra ki-
tűzessék, hogy a magyar zászlókultusz az ifjúság lelkébe, valamint a
hazaszeretet beleneveltessék.

135. sz. Az iskolán kívül álló egyéneknek az iskolába belépő díj
mellett, vagy anélkül előadások rendezését, tartását az egyházi főható-
ságok engedélye nélkül megtiltja.

138. sz. Az oktatófilmelőadások látogatását tanintézeteinkre csak az esetben teszi kötelezővé, ha azok az iskolai előadások zavarása nélkül és a délutáni időkbén tartatnak; ennél fogva az értük járó díj is csak esetről-esetre, az előre bejelentett és megfelelőnek ítélt előadások után szolgáltatandó be.

143. sz. A m. kir. vall. és közokt. miniszter f. évi jan. 31-én kibocsátott 640—05/1118/1929. sz. rendeletében a Konvent által értesíteni kéri az egyházakat és az iskolák vezetőit, hogy amelyik tanító könyv- és papírkereskedésre szóló iparigazolvány nélkül iskolakönyveknek és tanszereknek árusításával foglalkozik, az 1922. évi XII. tc. 39. §-ba ütköző kihágást követ el, ami büntetést von maga után.

Egyházmegyei közgyűlésünk a 134., 135., 138., 143. sz. konventi rendelkezéseket tudomásul veszi s az azokhoz való alkalmazkodás és eljárás céljából közli az iskolafenttartó egyházakkal. (G. F.)

12. Olvastatott a 22/1930. sz. egyházkerületi jegyzőkönyv, melyben tudomásvétel végett közli a népiskolai tanítókat érdeklő következő határozatokat:

241. sz. A tanítói állások pályázati hirdetéseiben a Konvent mellőztetni kéri a minisztérium által a kommunizmus alatti magatartás igazoltatását, mivel a jelenleg szolgálatban lévő tanítóság igazoltása annak idején már megtörtént.

246. sz. Felhívatnak egyházaink vezetői, hogy tanítóikat levante-oktatókul minden alkalommal a legnagyobb készséggel engedjék át.

279. sz. Utasítást ad Konvent a református népiskoláknak tankönyvekkel való ellátás módozataira: 1. Ott, ahol könyvkereskedés nincs, a tanító szerzi be az összes könyveket és tanszereket, de könyvkereskedőtől és nem közvetlen a kiadóktól, — bolti áron s ugyancsak köteles bolti áron a tanulók rendelkezésére bocsátani; tehát haszon nélkül továbbítani. 2. Ott, ahol könyvkereskedés van, a tankönyvjegyzékből összeállítja a tanító a tankönyveket, az írószereket és megjelöli azt a könyvesboltot, ahol a tankönyveket a tanuló megvásárolhatja.

231. sz. Elrendeli, hogy segédtanítóul csak okleveles tanító alkalmazható; évközi tanítótváltozások esetén helyettes tanerők alkalmaztassanak. „A tananyagbeosztás” az évi tapasztalatok figyelembe vételével mindig az előző tanév végén készítő el a következő tanévre s a tanügyi bizottsági elnökök által a nagy szüenidőben vizsgálandók felül és hagyandók jóvá”; megkeresés intéztetett a belügyminisztériumhoz, hogy a tanítók iskolai hatáságaik megkérdezése és hozzájárulása nélkül ne hívassanak be levante oktatói tanfolyamra, a kántortanítók pedig a nagyszüenidőben se hívassanak be.

254. sz. Az Egyet. Konvent a tanítóság fizetésénél az értékegység és a búza tényleges ára közötti különbségből eredő nagy károsodás megszüntetése érdekében felkérte elnökséget személyes közbejárásra a miniszternél.

261. sz. A tanítói javadalmak kérdésében az értékegységek mellőzése és ezzel szemben a békebeli díjlevélben és javadalmi jegyző-

könyvben megállapított érték alapul vétele tárgyában a további lépések megtétele előtt, a kérdést javaslatként végett az Orsz. Református Tanítóegyesületnek kiadta.

260. sz. Az Egyet. Konvent az új tanterv végrehajtásának megkönnyítése érdekében felhívja a tanítószegély figyelmét az ország minden részében rendszeresített pedagógiai szemináriumokon még anyagi áldozatok árán való részvételre is.

Egyetemes Konventünk fenti rendelkezései tudomásul szolgálnak s az egyházmegyei közgyűlés egyházak és tanítók figyelmébe ajánlja. (G. F.)

13. Olvastatott ugyancsak az egyházkerületi gyűlés 29. sz. jegyzőkönyvi pontja a népiskolákra vonatkozó konventi határozatokról:

226. sz. Egyházkerületünk felterjesztésére Konvent elrendeli *a)* a kerületi kimutatások alapját képező egyházmegyei kimutatások készítésének és felterjesztésének szigorúbb ellenőrzését; *b)* a statisztikai kimutatásokban előforduló változások indokoltatását és indokolását; *c)* a tankötelesek statisztikájának még teljesebbé és helyesebbé tételét; *d)* a Konvent által kiadott kézi- és vezérkönyvek használatának szigorú ellenőrzését és erről évenkénti jelentés tételét; *e)* az új tanterv sikeres biztosítása érdekében továbbképző tanfolyamok (pedagógiai szemináriumi előadások) rendezését; *f)* a megállapított iskolai minőség — kitűnő, jeles, jó, elégséges, elégtelen — használatát.

Ujból felhívja az egyházakat a tanterem felszerelési hiányainak pótlására; *b)* a nem református iskolába járó és évközben kimaradó tankötelesek számának lehetőség szerinti csökkentésére; *d)* az előző években nem konfirmáltak nyilvántartására és konfirmálására; *e)* a nem református iskolába járó református tanulók vallásos oktatásáról való gondoskodásra; *f)* az iskolai árva- és segélypénztárak további szervezésére; *g)* a szülői értekezletek rendszeres megtartására; *h)* az ifjúsági egyesületek és vasárnapi iskolák szervezésére.

232. sz. határozatban tudatja, hogy megkereste a minisztériumot, hogy a csekély létszámú növendékek miatt megszüntetni szándékolt iskoláink ügyében mindig adjon alkalmat a főhatóságoknak a tárgyalásra; az egyházkerületek elnökségeit pedig felhívja, hogy az ilyen iskolák tanulóinak más jellegű iskolákba áttételére irányuló törekvéseket, minden lehető módon akadályozza meg a lelkes-tanítószegély szervezésével, az érdekelt egyházakat pedig utasítja egyházuk és közösségük tanügyei és anyagi helyzetét feltüntetendő, a másjellegű iskolák adatait magában foglaló kimutatásokat az egyházkerületek elnökségéhez sürgősen terjesszék fel.

247. sz. határozatban kötelezi az egyházakat a beiratási díjakkól elsősorban az általa kiadott vezérkönyvek és pedagógiai művek beszerzésére s az iskolai — ifjúsági és tanítói — könyvtárak gyarapodásáról évenként tegyenek jelentést.

248. sz. határozatban felhívja az iskolafentartó egyházakat, hogy az iskolák naponkénti takarítását felnőttekkel s ne iskolás gyermekekkel végeztessék; lehetőleg gondoskodjanak a tantermek padlózatának

portalanításáról, a fűtőanyagokat előre szerezzék be; ellenőrző hatóságait pedig kötelezi az iskolák takarításánál és fűtésénél tapasztalható hiányosságok ellenőrzésére és jelentés tételére.

252. sz. határozatban tudatja: iskolafelszerelési államsegély engedélyezése, vagy tanszerek kiutalása iránt a minisztériumot megkereste.

253. sz. határozatban felhívja az egyházat, hogy a gazdasági irányú továbbképző népiskolák szervezésénél a költségek fedezéséhez szükséges hozzájárulás érdekében, a legnagyobb gondossággal járjanak el s az egyházi főhatóságok útján tegyenek előterjesztést a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz.

Mindezek a rendelkezések alkalmazkodó tudomásul szolgálnak s azok betartására az iskolaszékek és tanítók utasítatnak. (G. F.)

14. Olvastatott az egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének az egyetemes konvent által tudomásvétel végett megküldött két miniszteri értesítése.

1. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 820—1/10/1929. sz. aa. értesíti a Konvent elnökségét, hogy a tanfelügyelőségek személyzeténél, a felekezeti viszonyosság szem előtt tartásával, mindig különös gondot fordított arra, hogy a hitfelekezeti megoszlás számbavételével alkalmaztassanak a tisztviselők.

2. 313. sz. a. közli ugyancsak a vall. és közokt. miniszter 1113—5/10/1929. sz. értesítését, mely szerint intézkedett az iránt, hogy a vallásfelekezeti viszonyosságot sértő esetek többet elő ne forduljanak s ha emiatt panasz merülne fel, kéri annak azonnal való közlését; valamint arról is intézkedett, hogy a leventék vallás-erkölcsi nevelésére is nagy gondot fordítsanak s panaszok ne fordulhassanak elő.

Egyházmegyei közgyűlésünk megnyugvással veszi tudomásul a kultuszminiszter úr mindkét értesítését. (G. F.)

15. Olvastatott a tanügyi bizottság ülésének következő jegyzőkönyve:

„JEGYZŐKÖNYV

felvétellett Miskolcon 1930 október 2-án tartott egyházmegyei tanügyi bizottság gyűlésén.

Jelen vannak Gaál Ferenc tanügyi bizottsági elnök vezetése mellett a bizottság tagjai.

1. Elnök szívesen üdvözlí a bizottság tagjait, a gyűlést megnyitja s a jegyzőkönyv vezetésére Tokaji N. Kálmán tanítót kéri fel.

2. Elnök előterjeszti, hogy vitéz Nyitray Károly hernádnémetii tanító, az elemi iskolák számára egységes tanmenetet készített, melyet a miskolci tantestülettel Péter József ig. tanító bírált felül. Hiánya a tanmenetnek, hogy nem tárgyalja külön az osztott és osztatlan iskolák tananyagát. Szűk körben mozog, sok fontos és szükséges anyag

hiányzik belőle. Úgy tűnik fel, mintha ötletszerűen lett volna összeállítva.

Bizottság Péter József, illetve a tantestület bírálataát magáévá teszi s a tantervet általános használatra nem fogadja el.

3. Elnök tudomására hozza bizottságnak, hogy az egyházkerület rendelkezése alapján, az egyház és iskola vizsgálat jövő évtől külön működik, s ugyancsak az egyházkerület rendelkezése szerint, az eddigi 8 járáskör, 6 járáskörre szűkítettetett össze, hogy az iskolák minősítése ez által is egységesebb elvek alapján történjék. Ugyancsak jelenti, hogy az iskolalátogatóság megbízatása a kerületi szabályrendelet szerint ismét hat évre terjed s minden bizottság három évig fog egy járáskört vizsgálni, hogy így az iskola színvonalát, előhaladását, avagy hanyatlását tisztábban ítélhessen meg a bizottság. A minősítés a konventi megállapítás szerint öt fokozatú. A minősítésnél figyelembe vevendők: *a)* a tanítási módszer és a tanító pedagógiai készsége, *b)* a kiszabott tananyag elvégzése, *c)* az iskola fegyelmezettsége, *d)* az összes rendtartási naplók pontos vezetése s az írásbeli dolgozatok milyensége.

Bizottság a maga részéről is helyesnek tartja az egyház és iskola vizsgálat különválasztását, s az ezzel kapcsolatos bejelentéseket tudomásul veszi.

4. A kerületi szakfelügyelői állás díjazásának biztosítására, amit az egyházkerület javaslattételre egyházmegyénkhez áttett, bizottságnak az a véleménye, hogy az egyházkerület keresse meg a főt. Konventet, hogy a szakfelügyelő javadalmazásának egy részét, mint államsegélyt eszközölje ki a kultuszminisztertől, a másik részét pedig az iskolafentartók, iskoláik száma arányában fizessék, csekélyebb összeggel.

5. Az elnöki előterjesztés alapján foglalkozott a bizottság az ismétlőiskolák hanyatlásának okaival és szomorúan állapítja meg, hogy az ismétlőiskola a mostani alakjában egyáltalán nem felel meg — mert nem is felelhet meg — hivatásának; javasolja a bizottság, hogy az egyházmegye az illetékes fórumok útján keresse meg a kultuszkormányt, hogy a tervezett 8 osztályú népiskola mielőbb állíttassék fel s az ehhez szükséges fedezetet az állam biztosítsa, mivel az amúgy is elszegényedett egyházak a maguk erejéből nem fedezhetik. Bizottság megvan győződve, hogy a bennünket körülvevő, alacsonyabb kultúrájú, de minden téren előretörő ellenségeinket csak ezúton leszünk képesek sikeresen legyőzni.“

Egyházmegyei közgyűlés a tanügyi bizottság jegyzőkönyvében foglaltakat tudomásul veszi; a szakfelügyelői állás javadalmazására, a maga részéről szintén nem lát más utat, mint a nagyobb mérvű államsegély kérését és az iskolafentartók iskolánkénti hozzájárulását. A nyolc osztályú népiskolák felállítását a maga részéről is szüksé-

gesnek látja azzal a hozzáadással, hogy ha ez nem valószínű lehetne meg, a szigorúbban kezelt ismétlőiskola mellett, kérjék az iskolafentartók, gazdasági oktató tanfolyamok beállítását és rendszeresítését. (G. F.)

16. Lelkeszi főjegyző jelenti, hogy a Főt. Egyetemes Konvent f. é. tavaszi ülésének közérdekű határozatai, a tanügyi jelentésben említettek mellett, a következők:

41. sz. Egyházmegyei belmissziói előadó a jelentőívek számadatait pontosan kívánja be. Hiányos adatú ívek pótlás végett visszaküldendők. 141. sz. Tanítók vasúti igazolványa illetékét, az iskolafentartó, vagy az alkalmazott viseli. 285. sz. Egyházközség csak egyházmegye útján fordulhat a Konventhez. 338. sz. Polgári és katonai lelkészek engedéllyel egymást kisegíthetik. 361. sz. Egyházközségek, adózási viszonyokat feltüntető, egyházkerülettől érkező íveket pontosan töltsék ki. 362. sz. Egyházközségek, Konvent tőkéből, rövid lejáratú kölcsönt nyerhetnek. 363. sz. Ajánlja a lelkeszi szolgálati napló bevezetését.

Tudomásul szolgál. (N. B.)

17. Lelkeszi főjegyző jelenti, hogy a Főt. Egyetemes Konventtől — a Főt. Egyházkerületi Közgyűlés útján — f. évi tavaszi jegyzőkönyvekben olvasható következő határozatok érkeztek le:

Egyházmegyét érintőleg: 42 sz. missziói körök szervezése, missziói ref. napok és vasárnapi-iskolai tanfolyamok tartása.

Egyházközségekre tartozólag: 42. sz. gyermekpásztoralás I—V. osztályú és I. középiskolás gyermekeknél: konfirmáltak összetartása; vallásos estélyeken az új liturgia és zsinati törvények ismertetése. 43. sz. Missziói bizottság jelentése: ébresztő és munkára hívó harsona. 140. sz. Hadviselt tanítók havi 7 pengő 20 f. hadipótlékát iskolafentartók igekezzenek fedezni.

Tudomásul szolgál azzal, hogy a 42. sz. Konventi rendelkezésben foglaltak végrehajtása, az egyházlátogatóságok által ellenőriztessenek. (N. B.)

18. Lelkeszi főjegyző jelenti, hogy a Főt. Konvent megbízásából dr. Enyedy Andor, a keresztszülők kötelességeit ismertető füzetkét megírta. A Sylveszter nyomdavállalatnál 20 fillérért kapható.

Egyházmegyei közgyűlés nyomatékosan ajánlja, hogy az egyházközségek beszerezzék és terjesszék. (N. B.)

19. Tárgyaltatott a Főt. Egyházkerület útján, a Főt. Egyetemes Konvent által véleményadás céljából leküldött egyházkerületi és egyházmegyei misszió bizottságok működését szabályozó tervezet.

Egyházmegyei közgyűlés a tervezetet, mint szükséges és áldott eredmények forrásául szolgáló munkálatot, teljes egészében jónak véleményezi. (N. B.)

20. Tárgyaltatott a lelkész-tanítóságra vonatkozó javaslat.

Egyházmegyei közgyűlés tisztelettel viseltetik minden érvelés és tiszta meggyőződés iránt, a maga részéről mégis aggályosnak találja, éppen a theológiai tudományok szempontjából, hogy a négy évfolyam tanulásra szánt, így is kevés ideje, még a tanítóképzőintézet tantárgyaival is szűkítették. Azért tisztelettel javasolja, hogy az egyik segédlelkészi esztendő használtassék fel a tanítóképesítés megszerzésére olyan módon, hogy ne legyen az kötelező minden theológiát végzett ifjúra nézve, csupán azokra, akik önként jelentkeznek, lelki indítékok hatása alatt. (N. B.)

21. Tárgyaltatott a konventi liturgiaügyi bizottság „Istentiszteleti Rendtartás” szabályrendeletének szövege.

Egyházmegyei közgyűlés örömmel üdvözlí a Rendtartást. Véleményét, mély tisztelettel, a következőkben foglalja össze. Kívánatos volna, hogy a Miatyánk, minden istentiszteleti cselekvény alkalmával, magából a Szentírásból *olvastassék*. Vasárnap délután, vagy katechizáló istentiszteleten se maradjon el a lectio. Úrvacsorai bűnvalló s hálaadó imádságok legyenek kötöttek és olvastassanak. Egyebekben, nagy lelki jóérzéssel várja az alkalmas kézikönyv megjelenését és használatba vételét. (N. B.)

22. „Törvénycikk a magyar országos református közalapról” című zsinati törvényjavaslat tárgyalása során, megállapítja e. m. közgyűlés, hogy ez a javaslat, érvényben lévő E. T. IV. tc.-től néhány igen lényeges pontban, nagy célok felé törően, tér el.

Elírásnak látszik a szövegezésben, hogy egyházközség, egyház, gyülekezet kifejezéseket felváltva használja.

Egyházmegyei közgyűlés a zsinati közalpra vonatkozó törvényjavaslatot megnyugvással ismeri meg és ezt a vélekedését tisztelettel terjeszti a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés elé azzal a kéréssel, hogy a kétszeres járulékok fizetésére kötelezett egyházak teherbírása alaposan vizsgáltsák meg. (N. B.)

23. Takács Mihály írásban indítványokat nyújt be. A „szervezkedések korában”, mint „egyháztszociális szerv”, alakítsák meg a Kálvin Szövetség, még az ősz folyamán.

Egyházmegyei közgyűlés a következő határozatokat hozza az indítványok tárgyalása során: 1. Amelyik egyházközségben az ősz folyamán nem alakul meg a Kálvin Szövetség, az az egyházközség, egyházmegyei jóléti célokra 20 pengőt fizet. „Ha a lelkész hanyagsága az ok” — a lelképásztor fizesse. 2. Önkéntes tagokon kívül, a presbi-

terek kötelezetten lépjenek be a K. Sz.-be. 3. A lelkipásztorok irányítása és a presbitériumok felügyelete mellett, belmissziói munkák, a Szövetség keretében is folyjanak. 4. Minden K. Sz.-i járásban október—november havában propaganda gyűlés tartassék, ott, az odatartozó gyülekezetek kiküldöttei jelenjenek meg. 5. Ahol él a járási K. Sz. ott kisebb körzetek is szervezendők s ősszel e körzetek ünnepléses gyűlést tartsanak a téli program megbeszélésére is. 6. Tavasszal a járási K. Sz. a gyülekezetek részvételével beszámoló gyűlést tartson, az aktuális egyházi kérdések itt beszélendők meg. 7. Egyházmegyei közgyűlés az összes református egyházmegyét felkéri a K. Sz. erőteljes megszervezésére. (N. B.)

24. Tárgyaltatott Pocsai László és társai belsőböcsi egyháztagnak egyházi adó ügyben az espereshez beadott kérelme.

Egyházmegyei közgyűlés értesíti a kérvényezőket, hogy törvényhozó zsinatunk legközelebbi ülésén éppen az adótörvények reformjával is foglalkozni fog. Ezt a közeli időt várják ki tehát türelemmel. A többször is emlegetett dr. Fekete Gyula féle adótervezettel közgyűlésünk nem foglalkozhatott, mert sem kérvényezők, sem a presbitérium nem terjesztette be ezt a tervezetet. Egyebekben, a csendesség és jó békesség, bár igen kívánatos az atyafiak között, mégis, ha a lelkipásztor esetleg sértő kijelentéseket tett volna: módjukban van illetékes helyen, törvényes úton, elégtételt szerezniök. (K. A.)

25. Tárgyaltatott a tiszadorogmai presbitérium 1930. szeptember 21-iki határozata, mely szerint, — a kir. tanfelügyelőség 1953—1930. számú átiratára, hogy iskolája túlzufoltsága miatt új tanítói állást szervezzen — úgy határozott, hogy nagy szegénysége miatt az építéshez telket és a tanító kezdő fizetésének 10 százalékát adhatja. Egyebekre tisztelettel kér államsegélyt.

Egyházmegyei közgyűlés a presbitérium nagy áldozatkészségről tanuskodó határozatát jóváhagyja, ajánlatát erejéhez megfelelőnek tartja s meleg pártolással támogatja méltányos elbánást igénylő kérését. (K. A.)

26. Olvastatott a hejőszalontai egyházközség presbitériumának folyó évi augusztus 17-én és közgyűlésének folyó évi augusztus 24-én hozott azon határozata, melyet kérvény formájában az egyházközség elnöksége terjesztett elő, hogy egyházmegyei közgyűlés „küldöttség által vizsgálta meg az egyház teherviselőképességét“ és „valami úton-módon segítene“ a súlyos terhek alatt roskadozó egyházközségben.

Egyházmegyei közgyűlésünk nagyon együttérez úgy a hejőszalontai, mint a többi terhek alatt nyögő gyülekeze-

tekkel, de anyagi helyzetét megvizsgáló bizottság kiküldését céltalannak tartja, mert anyagi támogatást nyújtani nem képes, maga is súlyos gondokat hordozván. Tudja azonban azt, hogy Isten eddig sem hagyta el ezt a szent eklézsiát, ezután se távozik el a benne bizakodóktól. (K. A.)

27. A miskolci egyházközség elnöksége közgyűlésünk elé terjeszti a presbitérium nevében és megbízásából azt a kérését, hogy a martin-telepi templom és a palóczy-utcai kétemeletes fiúiskola építésével kapcsolatos anyagi ügyeit, — melyeknek intézésére az egyházmegyei közgyűléstől már jóváhagyást nyert — most úgy rendezhesse, hogy körülbelül 80.000 pengő kölcsönt, a Miskolci Takarékpénztártól az E. T. rendelkezései szerint felvehessen.

Kéri továbbá, hogy ennek a kölcsönnek visszafizetésével kapcsolatos adókivetési tervei, az ügy sürgőssége miatt, időközi jóváhagyást nyerhessenek.

Egyházmegyei közgyűlés a miskolci kérelmet teljesíti, felkérvén és meghatalmazván az egyházmegye elnökségét, hogy a szükséges jóváhagyásokat adja meg az egyházközségnek s utólagosan jelentse be ezeknek megtörténtét. (N. B.)

28. Tárgyaltatott a hevesi presbitérium folyó évi szept. 14-én, tanítói lakás átalakításáról hozott határozata.

Egyházmegyei közgyűlés e határozatot feloldja és ebben az ügyben ugyancsak folyó évi szeptember havában hozott előbbi határozatát, — melyet a tanító is elfogadott — erősíti meg. Heves szegény egyházközség. A jobb idők eljöveteléig nagyon takarékoskodnia kell. (K. A.)

29. Tárgyaltatott a hevesi presbitérium folyó évi szept. 14-én hozott — a tanítói melléképületekre vonatkozó — határozata.

Egyházmegyei közgyűlés a határozatot megerősíti azaz, hogyha a saját pénzén építkező tanító 5 éven belül eltávoznék onnan, az utód, a szokásos kopás %-os leszámításával, köteles az építményeket, készpénzben, jelenlegi tanítótól megváltani. (K. A.)

30. Olvastatott a konventi iroda 3506—1930. sz. espereshez és e. m. pénztárhoz intézett körlevele, mely a nyugdíjintézeti hátralékok erélyes behajtására azért hívja fel a figyelmet, mert a hátralékok miatt veszélyeztetett az intézet fizetőképessége.

Egyházmegyei közgyűlés nagy komolysággal figyelemzeti a hátralékosokat, hogy kötelességüknek haladéktalanul azért is tegyenek eleget, mert nyugdíjas lelkésztestvérek, özvegyek és árvák kenyere forog veszélyben. (K. A.)

31. Olvastatott a kecskeméti „Bodor Zsuzsánna Református Leányotthon“ építő és szervezőbizottságának kérvénye. Ebben az otthonban árva és elhagyott református leányokat nevelnek azzal a céllal, hogy belőlük „az anyaszentegyháznak hűséges szolgálóleányai“, főként diakonisszák legyenek. Azt kéri, hogy egyházmegyénk területéről keressék ki a „legárvább“ leányka és neveltesse fel az egyházmegye saját költségén, az ő leányotthonukban.

Egyházmegyei közgyűlés bensőséges örömmel értesül a kecskeméti egyház nemes és szent szándékáról; imádságaiban az árvák ügyét felkaroló szép munkájára az Ur segítségét kéri. És — bár a Miskolci Református Fillegyelet Árvaháza is lelkigondját képezi az egyházmegyének — keresni fogja az alkalmat és lehetőséget, hogy az egyházmegye területén élő legárvább református leánykának sorát, a fent ajánlott módon szívére vegye. (N. B.)

32. Lelkészi főjegyző ismerteti az átányi egyház lelkipásztorával kapcsolatos ügyet és iratokat. Mészáros Lajos, súlyosabb természetű betegsége miatt, egy évi szabadságot kapott. Erre az időre helyettes lelkészül Kigyóssy Dezső rendeltetett ki. A szabadság ideje még nem járt le. Mészáros Lajos betérjeszti Debrecen szab. kir. város tiszti főorvosa, egészségügyi főtanácsos, dr. Láng Sándor által folyó évi szeptember 10-én 1199—1930. sz. alatt kiállított orvosi bizonyítványt, melyben azt igazolja, hogy... „Mészáros Lajost úgy testileg, mint idegrendszerileg teljesen egészségesnek találta, aki *lelkészi funkciók teljesítésére alkalmas.*“ Ezen az alapon kéri Mészáros Lajos, szabadságolása megszüntetését, „hogy szolgálhassa Istent és az Ur Krisztust.“

Egyházmegyei közgyűlés a betérjesztett tiszti főorvosi bizonyítvány alapján, a kiállító teljes felelősségének tudatában és emlékből tartása mellett, Mészáros Lajos kérését teljesíti. Hivatala vezetését néki átadja azzal a kötelezettséggel, hogy segédlelkészt, további intézkedésig, saját költségén tartania kell. Egyházát is, őt is Isten kegyelmébe ajánlja. (N. B.)

33. Maklári lelkipásztor, egyházmegyei közgyűlés jóváhagyása elé terjeszti temploma renoválására vonatkozó iratait.

Egyházmegyei közgyűlés, mivel a javításokkal kapcsolatban 800 pengős, kamatmentes 10 éves kölcsön felvételére van szükség és rendkívüli-adó kivetés is határozott: felhívja a presbitériumot, hogy úgy a kölcsönre, mint a rendkívüli-adó kivetésére vonatkozó, névszerinti szavazással hozott, még hiányzó határozatokat sürgősen terjessze be. Esperest pedig felkéri, hogy ezek beérkezése után, a jóváhagyást, közgyűlésünk nevében megadni szíveskedjék. (N. B.)

34. Olvastatott folyó évi július 8-án, Cserépfaluban tartott Egyházmegyei Lelkészerőkezetlet jegyzőkönyve. (Mellékelve a függelékben.)

Egyházmegyei közgyűlés, Lelkészezyesület következő javaslatait, magáévá teszi:

a) A 25 éves lelkipásztori évfordulójára ép' azon a napon érkezett Pósa Péter értekezleti elnök, egyh. ker. tanácsbíró, cserépfalusi lelkész nevére 500 pengős kálvineumi alapítványt tesz olymódon, hogy az egyházmegye pénztárában a lelkipásztoroktól, a Kálvineumok céljára eddig begyűlt 470 P-t, kiegészíti.

b) Szakács Pál sályi lelkipásztornak — a „Presbiternevelés“-ről tartott szép és alapos előadásáért — köszönetet mond.

c) Román Ernő lelkipásztor, egyházi adózásról szóló törvénytervezet-ismertetését megköszönve, javaslatát elfogadja s a Főt. Egyházkerületi Közgyűlés elé terjeszti.

d) Nádházy Bertalan és Takács Mihály egyházi beszéd-, illetve belmissziói pályadíjat nyert szerzőknek, elismerését nyilvánítja. (T. K.)

35. Benke József belmissziói előadó felolvassa 1929—30. évi belmisszió jelentését.

„Egyházmegyénk missziói munkáiról, a beérkezett jelentések alapján alábbiakban vagyok bátor jelentésemet előterjeszteni.

Jelentést adott 40 egyház, nem küldött jelentést 5 egyház, mégpedig: Heves, Maklár, Mezőnagy Mihály, Nemesbikk és Tiszapalkonya, amely mulasztást azon szomorú tény természetes következményének kell betudnunk, hogy ezekben a gyülekezetekben semmiféle missziói munka nincsen.

A megnevezett 5 egyház szomorú tétlenségének leszámítása mellett, minden jóakarát és szépítés nélkül megállapítható, hogy egyházmegyénk gyülekezeteiben határozott fejlődés jelei mutatkoznak, amely nemcsak egyes gyülekezetek áldásos ébredése folytán nyilvánvaló nagy előre lendüléséből állapítható meg, de mindinkább enged merevségéből az az elzárkózás és missziói munkáktól való idegenkedés, amely az átmeneti időket annyira jellemzi, — s mindjobban és jobban belátják a megkettőztetett munkák szükségességét azok is, akik eddig minden megmozdulást, tervet egy „mineka” kézlegyintéssel intéztek el. Istennek folyton munkálkodó Szent Lelke az általános fejlődést új munkások beállítása, bibliakörök, házi istentiszteletek szervezése, az ifjúsági munkák lassú indulása, általában a fokozottabb felelősségérzés felébresztése által idézte elő, amely fejlődés látható jelei a templomlátogatók, urvacsorázók számának s az áldozatkészség lelkének növekedése volt.

A munka irányítója mindenütt az arra hivatott lelkész, segítőtar-

saik: elsősorban a feleség, nagyon sok helyen a tanítók, s csak kevés helyen, inkább városi gyülekezetekben intelligensebb egyháztagek és ipari munkások. A missziói ügyek intézésére hivatott szerv a Misszió Bizottság volna, ilyen azonban csak Felsőábrány, Mezőkeresztes, Szirma és Tiszakesziben van, illetőleg Miskolcon, hol a Kálvin Szövetség nagy választmánya hatáskörébe tartozik az ügyek intézése.

Úgy gondolom, hogy nyugodtan megállapítható az, hogy a missziói munkák kimélyülésének éppen nem feltétele a missziói bizottságok megszervezése, különösen nem a mi kis falusi gyülekezeteinkben, hol a tempót mindig a lekipásztör diktálja s ha a Lélek munkálkodása megindul, a presbiterek mindinkább a gyülekezet hívőbb tagjai közül fognak kikerülni, így a presbiterium automatikusan a missziói ügyek természetes intéző szervévé fog válni. Figyelemre érdemes és köve-tésre méltó a diósgyőr-vasgyári presbitériumi tanfolyam.

Legfontosabb munkánk a gyermekmisszió, gyermek-istentisztelet tartása, vasárnapi iskolák, segítéyzések és látogatásokban nyilvánul. Legyen szabad ismételtén hangoztatnom, hogy tévesnek tartom, különösen kis gyülekezetekben 30—40 gyermeklétszámmal a bibliai iskolának külön templomi istentisztelettel való helyettesítését. Bibliai iskola 29 gyülekezetben van. Tervszerű, csoportos tanítás inkább városi gyülekezetekben van, hol a munkás és hely kérdése könnyebben megoldható. Legintenzívebb gyermekmissziót végez: Cserépfalu, Diósgyőr, Hejőcsaba, Miskolc Sajókeresztúr és Ujlőrincfalva, megemlítésre érdemes itt a hejőpapi tanító által megszervezett iskolai segélykönyvtár, hol az összes iskolás gyermekek 1—2 P. ellenében ingyen tankönyvet kapnak. Semmiféle gyermekmisszióról nem ad számot 10 egyház. (Bükkaranyos, Gelej, Heves, Igrici, Maklár, Mezőnagyimihály, Nemesbikk, Noszvaj, Tiszadorogma és Tiszaoszlár.)

Fejlődést mutat az ifjúság lelkigondozása is. Bár a konfirmációi oktatás égetően szükséges megreformálásához még nagyon kevés helyen volt meg a bátorság. Úgy látszik a zsinat beigért reformjaira várunk. Az ifj. és leányegyleti munkák azonban fejlődést mutatnak. Több új ifj. és leányegylet alakult, illetve kísérlet történt mindkét nemű ifjúság összehozására, a konfirmáció után való összetartására. Változó sikerrel. Bükkaranyos szomorú visszaesést mutat, hol sok reményre jogosító munka indult meg a leányok között, ami azonban abbamaradt, mert a szülők „feleslegesnek tartják”. Hejőszalontán a leányegylet megszervezése csak azon múlik, hogy „nincs elnöknek valójuk”. Mezőkeresztes az ifjúság missziója érdekében egy új, eddig ismeretlen módszert vezetett be, amely magyarázatra szorul, t. i. „a gazdasági ismétlőben külön lelkigondozó óra vezetettett be.” Vajjon milyen lehet ez? s milyen tankönyv szerint tanítják?

Az ifjúság lelkigondozásának legáltalánosabb formája a régi időkből felmaradt u. n. „bentmarasztás”, mikor is a vasárnap délutáni istentiszteletek után a lelkész a templomba marasztja és oktatásban részesíti az ifjúságot. Túlhaladott módszer! Ugyszintén nem tekinthető eredményes ifjúsági munkának sem a levante, sem a gazd. ismétlő iskolával kapcsolatos vallásoktatás. Ifj. egylet, illetve bibliakör mű-

ködik 11, Leányegylet 16 gyülekezetben. Semmiféle ifj. munka nincs 19 gyülekezetben.

A felnöttek lelkigondozása a rendes istentiszteleteken kívül vallásos estélyek, bibliakörök és házi istentiszteletek tartása által történt. A vallásos esték népszerűsége örvendetesen emelkedik. Szinte legáltalánosabb belmissziói munka ág, amely a jelentést nem küldött gyülekezetek kivételével *minden gyülekezetbe* bevezettetett, s minden jelentés nagy látogatottságról számol be. Ez örvendetes tény, bár ismét hangoztatjuk, hogy a vallásos estélynek *bibliakörre* kell kimélyülnie, Bibliaköri munka csak 6 egyházban folyik.

Szétszórt s templomtól, egyháztól elidegenedett híveink pasztorálására legcélravezetőbbek a házi istentiszteletek. Ennek nyilvánvaló áldásairól számol be többek között: Tiszadorogma, Hejőpapi, Diósgyőrvasgyár. Talán a legnehezebb, de a leghálásabb munka, hol alkalmunk van az ev. hirdetésére nemcsak híveink, de más vallású atyánkfiai számára is és sok lelket vihetünk foglyul a Krisztusnak. Házi istentisztelet tartatik a lelkész vezetése, illetve irányítása mellett 5 egyházban, u. m. Szederkényben, Szirmán, Tiszadorogmán, Hejőpapi és Diósgyőrvasgyári egyházrészben.

Iratterjesztés, bibliák, énekeskönyvek, traktátusok, vallásos lapok propagálása, illetve eladásából áll. Saját iratterjesztése 4 gyülekezetnek van, (Miskolc, Hejőcsaba, Poroszló, Diósgyőrvasgyár). Maguk az egyházak anyagi áldozatot annyiban hoznak, hogy a konfirmáltaknak és újházasoknak bibliát ajándékoznak. Céltudatos iratterjesztés egyedül Diósgyőrben volt, hol az egyház nagymennyiségű traktátust osztott szét — saját pénztára terhére. Az iratterjesztés szükségességét be kellene látni s felismerni, hogy milyen nagy jelentőségű az ezirányú befektetés, — sajnos a szekták hamarabb felismerték az iratterjesztés fontosságát, mint mi.

Egyesületi életéről legfeljebb a fiú- és leányegyletek kialakulásával kapcsolatban lehet szó. Néhány gyülekezetben van nőegylet, mely inkább a szegénygondozás céljából jött létre, áldásos munkájáról csak Sály ad hírt. Három gyülekezetben olvasóegylet van. Kálvin Szövetségről 12 gyülekezet tesz említést, bár ezek nagyobbára csak papíron bírják létezésüket. Tevékenységről csak Miskolc, Sály, Szirma, Felsőábrány számol be, illetve néhány egyház, hogy szerepet adjon a K. Sz.-nek, ezen névvel nevezi leány-, illetve ifj. egyesületeit. A Kálvin Szövetséggel kapcsolatban — ismétlem — a legnagyobb tájékozatlanság és tanácstalanság uralkodik, amelyet növelt még a legközelebbi K. Sz. gyűlésen elhangzott azon kijelentés, hogy a K. Sz. „nem igényli a belmissziói munkák végzését, sem irányítását.“

Cserkészcsoportja van Miskolcnak és Mezőcsátnak.

Híveink mind nagyobb érdeklődéssel fordulnak a *külmisszió* felé. Molnár Mária misszionáriusnő működésének áldását nemcsak az ausztráliai vadak, de magyar ref. egyházaink is érzik közvetve, mert az ő munkálkodása irányította híveink figyelmét a külmisszióra. Habár nagyon csekély mértékben is, de úgyszólván minden gyülekezet-

ben történtek adakozások és gyűjtések Molnár Mária, illetve a külmiszió céljaira.

Az eredményrovatba kívánkozik az, amit egyházaink szociális és szegénygondozói tevékenységéről mondhatunk. Mert az egyház szociális munkálkodását a Lélek erejének lehet betudni s amilyen mértékben hivatásuk és Istentől nyert megbízatásuk tudatára ébrednek a keresztyén egyházak, olyan mértékben nő az egymásiránti felelősség és áldozatosság lelke. Az áldozatkészség lelkének elsorvadása, — ezt határozottan vallom, — sohasem az anyagi elszegényedés folytán következik be, de a Lélek hiányára mutat. Amilyen fokmérője a gyülekezetek életének a templomlátogatók, úrvacsorázók számának emelkedése, vagy csökkenése, éppen olyan fokmérője annak az egyház szociális tevékenysége. Mert ahol a szegénygondozás, anya- és csecsemővédelmet stb. még mindig a politikai község hatáskörébe utalja az egyház, ott lehet nagy emberi akarás, de hiányzik a Lélek kényszere. S ahol a jelentés azt mondja, hogy nincs szegény, ott nem ismeri a pásztor a nyáját. Az egyháznak nemcsak vállalni, de egyenesen igényelni kell s a politikai községtől és átvenni a szegénygondozást, mert határozottan állítom, hogy ez a legjobb befektetés, mely még a takarékmagtáraknál is jobban kamatozik.

Fejlődés itt is mutatkozik. A legtöbb egyházban vannak alkalmi segélyezések, — többé-kevésbé rendszeres Miskolcon, Diósgyőrben, Hejőcsabán, Sályban, Tiszakeszin, Tiszaszederkényben, Felsőábrányban és Hejőpápin.

Különösen figyelemre és követésre méltó a sályi szegénygondozás, hol a Nőegylet végez áldásos tevékenységet szegények, betegek állandó nyilvántartása és segélyezése által.

A diaszpóra misszió fejlődése nem áll arányban a gyülekezetek fejlődésével, sőt meglehetősen szomorú képet mutat, mivel veszteségünk nyilvánvaló, reverzálisok és áttérések által. 994 hívünk él szórványokban, tehát egy közepes gyülekezetet tesz ki a számuk. Többé-kevésbé nyilvántartatnak. Néhány egyház, illetve lelkész csekély anyagi áldozatot is hoz, egy-két hiterősítő iratnak, vallásos lapnak hozzájuk való juttatása által. E misszióknak legfőbb kelléke a jelentések szerint a pénz. Tegyük hozzá: és az apostoli lélek. K. b. 4400 P. szükségeltetnék e célra s nagy hiányt pótolna egy rövid, népszerű hiterősítő könyvecske.

Legyen szabad ezek után figyelembe ajánlani egyes egyházak kívánságait, javaslatait.

1. Alsószolca szükségesnek látja körzeti diakonisszák beállítását, oly módon, hogy 4—5 gyülekezet szövetkezne egy-egy diakonissza eltartására és foglalkoztatására. Kérem, tegye magáévá ezen javaslatot a nt. közgyűlés és nyujtson segédkezet ennek megvalósításában az egyházi felsőbbség.

2. Diósgyőr a lillafüredi reformátusok lelkigondozása érdekében állami segítséget kér. Tegyen felterjesztést az egyházmegye hivatalos úton, a vallás és közoktatásügyi miniszterhez, hogy évi 1000 P. segély

utalásával tegye lehetővé a lillafüredi reformátusok intézményes lelki-gondozását.

3. Eger kéri, hogy mivel a zárdai ref. tanítónőképzősök erős kitérésű kényszer alatt vannak, magasabb egyházi érdekből választásoknál előnyben részesítendők. Lehetetlen kívánság. Térjünk felette napi-rendre.

4. Ládháza a kárunkra reverzalist adó egyháztagokat kétszeres egyházi adóval akarja súlytani. Céltévesztett, igazságtalan és törvénytelen eljárás. Elfogadott gyakorlat, hogy a reverzális-adók az egyházból kizáratnak s minden teherviseléstől felmentetnek. Ládháza ezen elvi határozata megváltoztatására hivatandó fel.

Nagytiszteletű Közgyűlés! A magam részéről az az óhajításom, hogy a mult esztendőben hozott egyházmegyei határozatok végrehajtása szorgalmaztassék.

Jelentésem tudomásul vételét kérve, mély tisztelettel vagyok a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

Hejőpapin, 1930 október 1-én.

alázatos szolgálója:
Benke József
előadó.

Összefoglaló statisztika:

Gyermekmisszió: Bibliái iskola van 29 egyházban. Semmiféle nincs 10 egyházban.

Ifjúsági munka: Fiúk között 11 gy.-ben. Lányok között 16 gy.-ben.

Felnöttek: Biblia kör 6 gy.-ben. Házi-istentisztelet 5 gy.-ben.

Irattejesztésre fordított 1419 P.

Szegénygondozásra fordított 19.287 P. 80 fillér.

Belmisszióval kapcsolatos összes kiadás 26.677 pengő.“

Egyházmegyei közgyűlés a kimerítő és világos jelentést köszönettel fogadja. A missziói áldott munkában dolgozó gyülekezeteket, szívesen megdicséri. A munkában még nem álló lelkipásztorokat komoly szóval kéri, hogy vessék kezüket haladéktalanul az eke szarvára. Akik még jelentést sem küldtek, azokat felelősségükre, igen nagy határozottsággal, ezúttal még csak figyelmezteti. Különben az egész jelentést — javaslataival együtt — azzal fogadja el, hogy egy-egy diakonissza alkalmazására egyelőre 8—10 gyülekezet fogjon össze. (B. J.)

36. Dr. Enyedy Andor javaslatára

egyházmegyei közgyűlés elhatározza, hogy az Egyházmegyei Missziói Bizottság az őszi és tavaszi közgyűlés előtt hivassék össze. Továbbá, hogy a „Belmissziói Jelentő-ívek“ adatait az egyházlátogatók gyűjtsék egybe s ezért

az ívek, az egyházlátogatások idejére szereztessenek be és osztassanak szét. (N. B.)

37. Egyházmegyei Közgyűlés, az egyházlátogató küldöttségeket így osztotta be járások szerint:

Tiszamenti: Farkas István esperes, Várady Pál. Egri: Kiss Albert, Eötvös Ferenc. Emödi: Tóth István, Tóth Sándor. Keresztesi: Román Ernő, Kérészy István. Mezőcsáti: Szalóczy Pál (esetleges helyettese: Takács Mihály), Benke József. Miskolci: Gaál Ferenc, Molnár Béla. Ónodi: Pósa Péter, Nádházy Bertalan. Poroszlói: Dr. Enyedy Andor, Derencsényi István, tanácsbírák és lelkipásztor kísérotársak. (N. B.)

38. Egyházmegyei közgyűlés, az őszi egyházkerületi közgyűlésre — az Elnökségen kívül — képviselőkül a következőket küldötte ki:

Gaál Ferenc, dr Enyedy Andor tanácsbírákat, Nádházy Bertalan főjegyzőt, lelkészi; gr. Haller József, dr. Lipcsey Péter tanácsbírákat, Kun András főjegyzőt, világi részről. Mint póttagokat: Román Ernő és Zsóry Lajos tanácsbírákat. (N. B.)

39. Egyházmegyei közgyűlés ennek a jegyzőkönyvnek hitelesítésével — az Elnökség mellett — Miskolcon lakó hivatalos tagjait bízt meg. (N. B.)

40. A tárgysorozat minden pontját letárgyalta a közgyűlés. Esperes megköszöni tagoknak éber figyelmét, bensőséges imádsággal bezárja az e. m. közgyűlését, mely d. u. 1 órakor a CXXXIV. zsoltár elénekülésével véget ért. (N. B.)

Kelt Miskolc, 1930. évi október havának 10-ik napján.

Nádházy Bertalan,
lelkészi főjegyző.

Farkas István,
esperes.

Hitelesítjük:

Dr. Enyedy Andor. Gróf Haller József.

Az egyes számokat jegyezték:

Gaál Ferenc t. ü. b. e.: 10; 15.

Nádházy Bertalan: 1—7; 9; 16—23; 27; 31—33; 36—40. és függelék: 4.

Kun András: 8; 24—26; 28—30.

Tóth Kálmán: 34.

Benke József: 35.

F Ü G G E L É K

Jegyzőkönyv a Cserépfaluban 1930. július 8-án tartott alsóborsodi egyházmegyei lelkészértekezletről.

I. Istentisztelet.

Ünnepi harangszó mellett vonulnak a jelenlévők templomba. Buzgó éneklés után Pósa Péter a lelkészértekezlet elnöke ezzel az imádsággal emeli a lelkeket ég felé:

„Nagy hálaadással borulunk le szent színed előtt ez új reggelen, mindenható Isten, kegyelmes Atyánk! amikor az éj homálya után ismét kigyúlt a nap fénylő fáklyája és életre hívott, munkára serkentett minden teremtményt. Hálát mondunk Neked a pihentető éjjeli álomért, a megújult erőért s az áldásokért, melyekkel atyai kezeid, mint legdrágább ajándékeiddal, telehintették határainkat. A szent oltárok gyanánt illatozó gabonakeresztek nyilván mutatják az emberi szorgalom verejtékceppel és buzgó imádsággal megszentelt munkáját, de legékesebben a Te segedelmet adó szent erődről és soha el nem fogyatkozó atyai szerelmedről és jóságodról énekelnek mindig új éneket és prédikálják az örök evangéliumot, „míg föld léssen, vetés és aratás meg nem szűnnek...”

Hálaadással borul elődbe ez a kicsiny sereg, hogy erre a napra eljuttattad és e helyre elvezérelted ennek közelből és távolból egybegyűlt tagjait, kik egymás hitéből hitet meríteni, a krisztusi szeretet testvéri szent kötelessége által megerősödve, a Te országodnak terjedéséért folytatott munkájukban, kitartó harcra fegyverkezni jöttek össze ma e szent helyen. Oh áldd meg, Uram! a Te nevedben kezdett és folytatandó munkájukat kívánatos sikerrel, szaporítsd meg a kevesek erejét sok ezrek lelki táplálására elégséges, nagy bőséggel és a Krisztushoz való hűséget tedd szilárdná, mindent legyőző hatalommal a szívükben: Szentlekednek áldó erejével!

Meghatott lélekkel érzi gondviselő jóságodat és vezérlő segedelmedet a Te házában imádkozó szolgád, kinek szívéből könnyesen buzognak fel a hálaadás köszönő szavai azért a felülről jött kegyelemért, mellyel szolgálatodra elhívtad, negyedszázadon át vezetted és segítetted a Krisztus királyságáért végzett munkájában.

„Szívemet Hozzád emelem“ Uram! Áldalak Téged teljes szívemből, hogy ennek a 25 esztendőnek drága alkalmait ajándékoztad a Te erőt-

len szolgáltnak és erődöt megdicsőítetted az ő erőtelenségében! Áldalak, hogy ígéd hirdetésére elhívni méltóztattál; áldalak, hogy — méltatlanságom ellenére is — sok örömmel, boldog órák derűs csendjével, családi tűzhely édes melegével, megajándékoztál; áldalak a rám bocsátott keresztekért és próbákért is, mert ezek is a Te ajándékaid s hátulról megláttam ezekben a Te szentséges orcádat és általuk megjelentetted nekem, hogy még az elválás, a halál gyásza által is új életet akarsz teremteni s a Benned való bizodalomra kívánsz elvezérelni bennünket.

„Szívemet Hozzád emelem és Benned bízom, Uram!“ továbbra is. Gondviselő kegyelmedbe és a Te szolgálatodra ajánlom gyarló életemet, romlandó testemet, halhatatlan lelkemet. Kegyelmedbe ajánlom az én közelben és távolban lévő szeretteimet, akiket azért ajándékoztál nekem, hogy számomra az életet édessé tegyed s Te általad én is édesítsem az ő életüket. Áldd meg őket, Istenem! Kik sírjukban porladoznak, aludjanak a feltámadás reménysége alatt, — az élőket pedig vond mind közelébb atyai szívedhez s készíts el mindnyájunkat a boldog találkozásra és a színed előtt való megjelenésre.

Kegyelmedbe ajánlom gyülekezeteimet, amelyekben való szolgálatra Te állítottál oda; — ennek a cserépfalusi gyülekezetnek pedig előjáróit, tanítóit, kicsinyeit, nagyjait, szegényeit, gazdagjait szenteld fel a Krisztus jó vitézeivé, hogy közös erővel a Te dicsőségedet keressék, munkálják; egy akarattal, jó lelkiismerettel, hitben, szeretetben, türesben épek legyenek.

Áldd meg, Uram! szolgatársaimat, akik által a Te szent kezedből annyi áldást s oly sok boldogságot vettem; — áldd meg e községnek külső, belső előjáróit, minden rendű, rangú lakóját, hogy szeretet és jó békesség lakozzék itten nemzedékről nemzedékre. Áldd meg, Atyánk! evangéliumi Anyaszentegyházadat, édes magyar hazánkat, hogy szenvedései után lásson boldog időket és adj neki örökkévaló állandóságot szent Fiad, a Jézus Krisztus nevében kérünk. Ámen.“

Ezután *Nádházy Bertalan* diósgyőrvasgyári lelkész „Isten rendelte így...“ címen, Lukács IX. 20. alapján, tartott prédikációt. Kért áldást a jubiláló lelkipásztorra, házanépére, gyülekezetére.

Pósa Jolán tanítónő szépen, buzgón szólót énekelt. Gyülekezeti éneklés után kiállott az Ur asztala elé *Farkas István* esperes „Üzenetet hozott“ — a szeretet üzenetét, az egyházmegye lelkipásztorai és gyülekezetei nevében, a 25 éves lelkipásztori szolgálatát betöltött Pósa Péter helybeli lelkész részére. Átadta a szolgatársak ajándékát: egy ezüst dobozt, amelyet az egyházmegye összes lelkipásztorainak aláírása ékesít. A szívből jött és szívhez szólott esperesi üdvözlést, meghatott lélekkel és könnyes szemekkel köszönte meg a jubiláló lelkipásztort.

Kósik Lajos egyházgondnok a presbitérium, *Derda István* községi bíró a gyülekezet nevében, keresetlen szavakkal, szíveket megindító módon üdvözölték lelkészüket és a presbitérium s gyülekezet ajándékaul: papi palástot, főveget és díszes kötésű énekeskönyvet nyújtottak át. Lelkésznek ez üdvözlésekre adott köszönő szavaival s gyülekezeti énekkel véget ért az istentisztelet.

II. Értekezlet.

Jelen vannak Pósa Péter elnökle mellett Farkas István esperes, Román Ernő, Nádházy Bertalan, Takács Mihály, dr. Enyedy Andor, Szakács Pál, Mauritz Árpád, Szabó József, Ferenczy Dániel, Gece Albert, Várady Pál, Kérészy István, Vajda Sándor, Molnár Gyula, Tóth Sándor, Gombos Imre, Gyarmathy Béla, Rác Károly, Benke József, Dr. H. Kiss Géza, Derencsényi István, Keresztúry József, Kigyóssy Dezső, Ilosvay Ferenc, Illyés Bertalan, Nagy József, Szombathy László lelkészek, br. Bottlik István, Bottlik József, Fazekas János, Tóth Kálmán, dr. Bíró Andor, Végh József világiak, Orbán József, Batta József tanítók, számos papné, papeány és érdeklődő gyülekezeti tagok.

1. *Pósa Péter* értekezleti elnök megnyitó beszédében szívesen köszönti az értekezlet megjelent tagjait s benső örömmel üdvözli szeretett és tisztelt vezérünket: *Farkas István* esperest kormányfőtanácsossá történt kinevezése alkalmából. Megemlékezik az állami kormányzattal és — a történelmi protestáns egyházakon kívül — a többi felekezetekkel fennálló viszonyainkról, amelyek éppenséggel nem örvendetesek. Majd őseink példájára hivatkozva, a mindhalálig való hűséget köti a lelkésztársak szívére. Hálával gondol a Gondviselő kegyelmére, hogy sorainkból egy év leforgása alatt a halál nem követelt áldozatot. *Kerekes Zsigmond* nyugalomba vonult maklári lelkésznek egészséget, békeséget kívánva s utódját: *Keresztúry Józsefet* jó reménységgel köszöntve az értekezletet megnyitja. A távollevő jegyző helyettesítésére *Keresztúry József* lelkészt kéri fel.

2. Elnök indítványozza, hogy testi erőtlenség terhe alatt szenvedő püspökünket: *dr. Révész Kálmánt* szeretetünk és mély tiszteletünk kifejezése gyanánt táviratilag üdvözljük s teljes egészséget kívánjunk számára az Urtól.

Értekezlet az indítványt helyesléssel fogadja.

3. *Szakács Pál* sályi lelkész, a presbiternevelés kérdéséről tart bibliai alapon álló, magvas előadást. Nevelő eszközül ajánlja a lelkipásztori jó példaadás és tiszta élet mellett, az Isten igéjének olvasását és a buzgó imádkozást.

Értekezlet, a tartalmas előadásért szíves köszönetet mond és előadó javaslatait teljes egészében magáévá teszi.

4. Román Ernő, az Országos Zsinat pénzügyi bizottsága által tárgyalt s vélemény-nyilvánítás végett az egyházmegyékhez leküldött egyháziadóról szóló törvénytervezetet, a következőkben ismerteti:

A javaslat általános célkitűzését, hogy bizonyos kiforrott és elfogadott elveknek tisztább érvényesítésére törekszik: tisztelettel helyesljük.

Hogy az evangélium szerinti progresszív adóviselés behozatalára megfontolt lépéseket tesz: örömmel fogadjuk.

3. §. Ilyen formán volna szövegezendő: „A beszéd és beszolgáltatás kötelessége elől, végleges, vagy teljes felmentést... stb.” Az adók kivetésének kötelessége alól ne mentessék fel a presbitérium.

6. §. „Mindenféle fizetést...” Csak készpénzre vonatkozatható, mert termény, földhasználat stb. tekintetében kivihetetlen.

8. §. 5. bek. „Az egyházi tisztviselek...” Több egyházközségben is szolgálván, nem volna méltányos, ha mindenütt viselnék az esetleges ilyenemű terheket.

11. §. Kiskorú gyermekes családfők kedvezménye, 4—5 gyermeknél 25%, többenél, 50% helyesebbnek látszik.

12. §. Talán ez a legjelentősebb §, mely evangéliomi célok felé indul. Az arányosítás §-a. Szövegezése kibuvókra alkalmas. „Amennyiben az e. m. közgyűlés arról győződnie meg...” De hátha nagy az aránytalanság és mégsem győződik meg, mert eleje sem kerül? Másként szövegezendő. Talán így: Minden egyházmegye közgyűlése a törvény életbeléptétől egy év alatt köteles meggyőződést szerezni arról... stb. Vagy pedig a 8. §-nál volna beillesztendő: Minden egyházközség e törvény életbeléptétől számított egy éven belül, köteles érvényes adókulcsáról és adózási rendszeréről az e. m. közgyűléséhez jelentést tenni.

21. §. Új adózási rendszer esetén a presbitérium az e. m. közgyűlésének *végérvényes* döntése elé bocsátja határozatát. Ellentétes ezzel a 8. §. 3. bekezdése, mely felebbezés esetén az egyházkerületre utal. Helyes: a viszonyokkal ismerős e. m. közgyűlés döntése. Egy kivétel lehet csupán, ha az adókulcsot az egyházmegyei küldöttség készítette.

23. §. A fizetés kiszolgáltatása így kivihetetlen. Termény járandóságok, aratás után fizetett adók miatt. Talán csak a készpénzfizetésekre vonatkoznék, ott is a lehetőség határain belül. Peres ügyek anyaga lehet az eredeti szöveg.

25. §. „... egyházi tartozásokat minden év október végéig be kell fizetni.” Talán jobb a szept. vége. Így a behajtásra is maradna idő.

Értekezlet a nagy gonddal és körültekintéssel megszerkesztett munkálatért, az előadónak hálás köszönetet mond, a javaslatokat teljes egészében elfogadva, tisztelettel fölterjeszti az e. m. közgyűléshez.

5. Jelenlévők eléneklik a CXXXIV. Zsoltár 1. versét.

6. A *Kálvineumok* megsegítése ügyében ért. elnök azt a javaslatot adja elő, hogy minden kebelbeli lelkész kössön életbiztosítást legalább évi 10 pengő befizetésének erejéig. Román Ernő ezzel szemben azt ajánlja, hogy lelkészértekezlet az e. m. pénztárában — a Kálvineum céljaira — a lelkészek befizetéseiből összegyűlt mintegy 470 pengőt, 500 pengőre kiegészítve, tegye le az egyházmegyei lelkészek alapítványaként, a most jubiláló Pósa Péter nevére.

Értekezlet, a Román Ernő indítványát, egy akarattal elfogadja s e. m. közgyűlés elé terjeszti.

7. Elnök jelenti, hogy a múlt évben kitűzött egyházibeszéd pályamunkára 1, a belmisszióira ugyancsak 1 dolgozat érkezett. Az egyházi beszédet Molnár Gyula és Vajda Sándor, a belmissziói munkát Enyedy Andor dr. és Nádházy Bertalan lelkészek bírálták. Az egyházi beszéd,

bírálat szerint, textus-szerű, a homiletika követelményeinek megfelelő, a pályadíj kiadandó. Szerzője: *Nádházy Bertalan* diósgyőr-vasgyári lelkész. A belmissziói pályamunka, különösen gyakorlati részében alapos és meg szívlelendő útbaigazítást ad, s ezért a bírálók a díj kiadását javasolják. Szerző: *Takács Mihály*, felsőábrányi lelkész.

Értekezlet szívesen köszönti a más mezőkön is érdemes munkát folytató lelkésztestvéreket, részökre a pályadíjakat kiadja s további dolgaikra Isten gazdag áldását kéri.

8. Új pályatételek gyanánt javasolja elnök a következőket: A *Szabó Dániel* hejőcsabai lelkész által felajánlott 50 P. pályadíjra: *speciális gyülekezeti munkaterv*; — az egyházmegyei pénztárból adandó pályadíjra: *egyházi beszéd Máté 16. rész, 6—12. versek alapján*, ami lehet közönséges vagy alkalmi egyházi beszéd; — vagy *bőjtői úrvacsora-osztási beszéd* szabadon választott textus alapján.

Értekezlet a javaslatot elfogadja. A pályatételeket kitűzi.

9. Elnök hálás köszönetét tolmácsolja megjelenteknek, az előadónak, közreműködőknek és érdeklődőknek s egyúttal bejelenti, hogy az összes meg nem jelent lelkésztársak igazolták elmaradásukat s így *biróság kiszabására szükség nincs*.

10. Bezáró fohászt, — köszönve Istennek megsegítő kegyelmét, — *Keresztúry József*, maklári lelkész mond.

11. Értekezlet elénekli a „Dícséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás“ kezdetű dícséret verset, *Batta József* orgona kísérete mellett, aki az egész istentisztelet és értekezlet alatt az orgonálást végezte.

K. m. f.

Pósa Péter
elnök.

Keresztúry József
h. jegyző.

Betűsoros tartalomjegyzék:

	Oldal.
Atányi lelkipásztor	28
Belmissziói jelentés	29—33
Bezárás	34
Egyházkerületi közgyűlési képviselők	34
Egyházlátogatás	34
Enyedy Andor dr. füzete	24
Esperesi jelentés	6—10
Hejőszalonta kérése	26
Hevesi tanító lakásügye	27
Istentiszteleti rendtartás	25
Jelenlévők	3
Jegyzőkönyv-hitelesítés	34
Kecskeméti Leányotthon	28
Kérészy I. lemondása	10
Konventi rendelkezések	24
Közalap törvénytervezet	25
Lelkésznétekezleti jegyzőkönyv	35—39
Lelkésznétekezlet felterjesztése	29
Lelkésztanítóság	25
Maklári templomjavítás	28
Megnyitás	4—5
Miskolc kölcsöne	27
Missziói Bizottság összehívása	33
Missziói Bizottság tervezete	24
Nyugdíjintézeti hátrálékok	27
Pocsaji-böcsi ügy	26
S. lelkészek	6
Szavazás-elrendelés	10
Szavazásról jelentés	5

